

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליום כ"ג

ב"ה, ערב תה"ש, תש"ה
ברוקלין

ידידי עוז, תלמידי יקירי
הנכבד והכי נעלה, וו"ח
אי"א הרב מוה"ר מנחם זאב
שי"וב"ג הכבוד מרת אסתר
הח"י.

שלום וברכה!

ליום כלולתם הנני בזה לבדכם
בברכת מז"ט, מזל טוב, יתן השי"ת שמהי"י
בסעה טובה וטוצלחת ויבנו בית בישראל
על יסודות התורה והמצות ויסתדרו כפרנסה
טובה באהלה של תורה תמימה להעמיד
תלמידים יראי אלקים ויודעי תורה,
ומאשרים יהיו בגשמיות וברוחניות.

המבדכם

מכתב כ"ק אדמו"ר מוהרי"י צ"נ"ע אל הרמ"ז גרינגלאס ליום חתונתו
במכתב זה מוכתר הרמ"ז בתואר "תלמידי יקירי"

פתח דבר

אנו מודים להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן התמים **יוסף יצחק שי'** עב"ג הכלה המוהללה מרת **ברכה פייגא תחי'**, ביום החמישי ששה עשר ימים לחודש טבת, שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה.

התודה והברכה מובעת בזה לכל קרובינו וידידינו, על שהואילו לבוא מקרוב ומרחוק לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה יחיו ואותנו כולנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בתור הבעת תודה לבבית והוקרה לכל הנוטלים חלק בשמחתנו, מוגשת בזה תשורה מיוחדת – מיוסד על הנהגתו כל כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שחילק 'תשורה' בחתונת כ"ק אדמו"ר נשי"ד - '**כתבי הרמ"ז גרינגלאס'**, זקנו של החתן שי', אשר פוענחו מכתב ידו, ונוסף עליהם הערות ומראי מקומות להבין מקצת עומק דבריו השזורים ר"ת וגימטראיות, יחד עם תשובות הלכתיות וביאורים בסוגיות הגמרא ע"ד הקבלה (מפני סיבות טכניות, לא סודרו הכתבים על סדר השנים בהם נכתבו).

הא-ל הטוב הוא יתברך, יברך את כבודו ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחב"י, בברכת מאליפות מנפש עד בשר, ובברכה העיקרית, ברכת הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

משפחת לשם
מאנטריאל, קנדה

משפחת פיקרסקי
מאריסטאון, ניו דזערזי

~ א ~

כתב זה הוא (ברובו) ציטוט, מילה במילה מתוך 'שו"ת מגדלות מרקחים' (כמצויין בסוף דבריו) העוסק בשאלה הלכתית בהלכות שבת

שאלה

אם מותר לשפוך בשבת חמין לתוך כלי שלא נגבו אותו מלחלוחית המים שהודח בו.¹

מענה צריכים לנגבו מתחלה

. . הנה אע"ג דתתאה גבר², אפי' מים עם מים³ כמבו' במג"א סי' שי"ח⁴, מ"מ היינו דוקא אם המים הצוננים התחתונים המה מרובים על העליונים כמבו' בפמ"ג⁵ סי"א ס"ק ל"ה⁶ ע"ש⁷.

ואע"ג דליכא שיעור בישול, שהוא כדי לרחוץ אבר קטן כמבו' ברמב"ם ה' שבת וע"ש בכ"מ מ"מ חצי שיעור אסור מה"ת כמבו' בשבת ע"ד⁸ וכי מותר לאפות פחות

¹ או שמה אסור, משום שע"י שפיכת מים חמים יתבשלו הטיפות והלחלוחית שבכלי.

² כמבואר בטושו"ע יו"ד סצ"א (ס"ד), וסק"ה (ס"ו).

³ דה"י סברא לומר דכיון שמתערבים זה עם זה, אין בו דיני' תתאה ועילאה גבר' (עיי' תוד"ה נותן אדם חמין - שבת מב, א).

⁴ סקל"ה, וד"ל: "ואפילו מתוך כלי ראשון מותר לערות לתוך מים צוננין, דהתחתון גובר על העליון ומצננו".

⁵ על המג"א שם.

⁶ " . . משא"כ מים, מים עם מים ותחתון צונן מרובים הרבה מעליון אין מבשל כדי קליפה" (וכן מוזכר במג"א עצמו).

⁷ ויש להעיר, דשי' אדה"ז בפשטות הוא דלא בעינן מים תחתונים מרובים על עליונים, כמו שמצויין בציונים המקוריים של השו"ע (וכמפורט יותר בהוצאות החדשות), וכן מביאים בשמו בפסקי תשובות בסי' שי"ח סכ"א. והצ"צ בחידושים (לט, ד) כתב שכ"ה דעת השו"ע. אמנם הצ"צ עצמו סייג דבריו שיש להחמיר שלא לעשות כן אלא בכלי שני.

⁸ ע"א.

מכשיעור ע"ש⁹. וע"כ צריכים לנגב את הכלי ששופכין לתוכו את החמין מכלי ראשון (שו"ת מגדלות מרקחים¹⁰, סי' מ"א) ע"כ¹¹,
(אבל – כנראה – שמכלי שני, אין בו משום בישול, סי' שי"ח).

---

⁹ ולהעיר משו"ת שבט הלוי (ח"ז סמ"ב) שכתב וז"ל: ". . . דרכי להקל אחרי הכאת הכוס על היד וכיו"ב שהוציאו עיקר ליחת המים, והנצוצים שנשארו עוד איננו עוד בגדר בישול כלל דלא נתוסף לו כלום בזה ואינו נהנה מן הבישול .. וגם יראה דהוא גרע מחצי שיעור, דבח"ש שייכים כל גדרי בישול אלא דחסר שיעור חיוב, משא"כ ניצוצים כ"ש אלה דלא שייכים גדרי בישול כלל, וגם בודאי הוא פס"ר דלא איכפת לי כלל". (ולהעיר דלרוב הדעות "פס"ר דלא ניחא לי" אסור מדרבנן, אך מבואר בשאר פוסקים המתירים שאלה זו, שכיון שיש כאן צירוף כמה וכמה צדדים להקל, מצרפים גם שי"ז).

¹⁰ להרלו"צ גרינוואלד.

¹¹ וראה הנסמן בפסקי תשובות סשי"ח סנ"א הע' 461 - בכל השיטות להתיר.

~ ב ~

רשימת ציונים להלכות שונות¹

ב"ה, מ"ז, בבה"ת²

ס"ח³ סי' קע"ו⁴. פתח עינים⁵ על נדה ריש פ' שני לבאר דברי הס"ח הנ"ל⁶.

הוצאת משקפים ומטפחת בש"ק⁷

זיגער להפרידזידער⁸

¹ רשימה זו הכוללת מ"מ לביאור על ספר חסידים, ורשימת מושגים הלכתיים - ויתכן שהוא רשימת הגהות לאיזה חיבור, כידוע אשר עסק הרמ"ז בעריכת 'ספר המנהגים חב"ד', וכמו"כ הוציא 'קובץ ליקוטי דינים' בשנת תשי"א. וראה לקמן בהערות.

² לא נתברר הכוונה.

³ ספר חסידים.

⁴ וז"ל: "מעשה באחד ששאל מי שיצרו מתגבר עליו וירא פן יחטא לישיב עם אשת איש או עם אשתו נדה או שאר עריות האסורות לו אם יכול להוציא זרעו כדי שלא יחטא, והשיב לו, באותה שעה יש לו להוציא שאם א"א מוטב שיוציא שכבת זרע ואל יחטא באשה אבל צריך כפרה יושב בקרה בימי החורף או יתענה ארבעים יום בימי החמה".

וזה סותר לכאורה לדברי הזהר המובאים בב"י אה"ע סי' כ"ג, אשר עון זה חמור הוא מכל העבירות שבתורה, וכן הביא בשו"ע שלו (ובב"ש שם כתב שמו"ש בשו"ע שחמור מכל העבירות, לאו דוקא).

⁵ להחיד"א.

⁶ " . . . דס' חסידים איירי בא' שגמר בלבו לעשות עבירה ולבא על הערוה והכין עצמו והוא מוקשה ועומד. והרהרתשובה ופירש מהעבירה אך מוכרח שיצא מעצמו ז"ל, בזה מיירי הרב ז"ל והורה הרב ז"ל דיפרוש מעבירה עם האשה בשגם הוא בצד המוכרח שיצא ז"ל לאונו והוא על סרך מה שאירע ליוסף הצדי' שפירש מאשת פוטיפר ועל כרחו יצאו ממנו עשרה טיפין כמ"ש ז"ל . . . בזהר מיירי דלא עלה על לבו לחטוא עם אשה רק מתחילה ועד סוף חשב להוציא ז"ל . . . בההוא קאמר דחמיר טפי מכל העבירות". (וציין לדבריו גם ב'פירוש אזולאי' להחיד"א על ספר חסידים שם).

⁷ הכוונה לכאורה היא, לדין הוצאת דברים אלו לרה"ר בשבת; וב'קובץ ליקוטי דינים' שהדפיס הרמ"ז כתב (ע' 28) ז"ל: "שבת טאר מען נישט ארויס טראגען קיין זאך פון א הויז (רשות היחיד) אין סטריט (רשות הרבים) . . . אפילו נישט קיין סידור, טלית, ברילען (גלעזער), טיכעל, זייגער . . .", לכאורה נשמע שכוונתו לאסור לצאת לבוש במשקפיים ומטפחת, אמנם צ"ע אם כוונתו לאסור זאת, או שמא אינו אלא מביא דוגמאות של חפצים שאסור לצאת כאשר הם נמצאים ביד.

ועיין בפסקי תשובות סי' שא סט"ו גבי משקפיים, ובסי' שג ס"ב גבי מטפחת ראו.

⁸ הכוונה לכאורה היא, לדין שעון שבת על המקרר (והכתי"י לא ברור כ"כ). ועיין בפסקי תשובות סי' רנב ס"א מ"ש בזה.

ויהי בנסוע פתיחת הארון⁹.

- רבי ישמעאל י"ג מדות

להפריד בין הדבקים¹⁰

---

⁹ אולי כוונתו להדגיש שאמירת "ויהי בנסוע הארון" למנהגינו, הוא דווקא לאחרי פתיחת הארון ולא לאחרי שמוציאים את הס"ת - עיין קצות השלחן סכ"ה ס"א ובהערות. וראה שו"ת משנה הלכות חי"א סרכ"ב.

¹⁰ היינו להפריד בין התיבות בק"ש אשר סוף הא' דבוק לתחילת הב', וכלשון הגמ' ברכות טו, ב: "שיתן רוח בין הדבקים". וראה שו"ע א"ח סי' סא, ובשו"ע אדה"ז שם סי"ט ואילך.

להעיר, ששורה זו כתובה בכת"י אחר מכתבו הרגיל של הרמ"ז (והוא דומה לכת"ק כ"ק אדמו"ר).

~ ג ~

ביאור דרשת הגמרא על הפסוק "שובו לכם לאהליכם"

ב"ה, שבת פ"ט א-ב - מדבר פארן שפון"ר עלי' ישראל¹ ופרש"י דכ"א² נתעברה אשתו זכר במצות שובו לכם לאהליכם ולא ידענא היכא רמיזא³.

ואו"ל כידוע⁴ דג' שותפים ישנם באדם הקב"ה ואביו ואמו⁵

ומצינו דגבי הולדה נו' בתורה אצל אברהם (בראשית ט"ז י"ז⁶) ש' ש-ד-י והפרתי אותך כו' וכן גבי יעקב (בראשית ל"ה י"א) אני א-ל ש-ד-י, פרה ורבה גו'⁷ (כי ש' ש-ד-י שייך לספי' היסוד⁸, לזאת הזכיר יעקב בברכתו ליוסף (בראשית מ"ט כ"ה) ואת ש-ד-י ויברך, וע' שם בפרש"י היטב⁹, ויוסף שייך ליסוד צדיק¹⁰, אמרו צדיק כי טוב¹¹ בן י"ז שנה¹² כו') [וזהו שובו עולה¹³ ש-ד-י, לכם אותיות מלך, וידוע

¹ עד כאן לשון הגמרא.

² = דכל אחד.

³ ועיין מה שתי' המהרש"א שם.

⁴ קידושין ל, ב. נדה לא, א. זהר ח"ג ר"ט, ב.

⁵ וג' שותפים אלו מרומזים בפסוק הנ"ל "שובו לכם לאהליכם".

⁶ פט"ז מסתיים בפסוק טז, והפסוק שלאחריו הוא תחילת פי"ז ושם כתוב "אני א-ל ש-ד-י", וכמו"כ הפסוק "הופרתי אותך" נמצא בפי"ז (פסוק ו). וצ"ע.

⁷ צ"ע למה לא הביא הפסוק בסוף פ' תולדות (כה, ג): "וא-ל ש-ד-י יברך אותך ויפרך ויברך" גו'. מיהו בפשטות י"ל דהיינו משום שבפסוק זה אין הקב"ה המדבר כ"א יצחק הוא המדבר אל יעקב. ואף שכן הוא בפסוק שמביא אח"כ מדברי יעקב אל יוסף, אין זה אלא לבאר ענין צדדי, ולא בתור מקור ודוגמא למקום שנמצא שם זה גבי הולדה.

⁸ הקשור עם ענין ההולדה. וראה אוה"ת וארא ע' קכד ("וכנודע שבח' א-ל ש-ד-י הוא ביסוד ונק' צדיק יסוד עולם"), וראה עוד בס' הליקוטם ערך ש-די.

⁹ "ואת ש-ד-י: ועם הקב"ה ה' לבך כשלא שמעת לדברי אדונתך והוא יברכך". ולכאורה כוונתו לשייכות המיוחדת בין יוסף לספי' היסוד מצד עמידתו בנסיון הנ"ל, וראה בהנסמן בהערה הבאה.

¹⁰ כמובא בספרי קבלה וחסידות במקומות אין מספר. וראה זהר ח"א נט, ב. עא, ב. קפט, ב. ובכ"מ.

¹¹ ישעי' ג, י.

¹² בראשית לו, ב. וכוונתו לרמוז שי"ז בגימטריא טוב, וכיון שיוסף הוא בח' צדיק יסוד עולם, ועל צדיק נאמר "כי טוב", לכן מדגיש הפסוק ש"יוסף בן שבע עשרה שנה הי'".

¹³ בגימטריא.

דמלך משפיע ומלכה מקבל¹⁴. (כן מלך עולה צ' היינו תשעה ספי' בהתכללו¹⁵) וזהו
 אב, בעל,

לאהליכם מנשים באהל תברך¹⁶ אהל הוא בחי' מל'¹⁷ אשה (וכן¹⁸ אב הוא בחי' חכ'
 ואם בינה, לאה אותיו' אהל¹⁹)

וביחד שובו לכם לאהליכם עולה רכ"ו ועה²⁰ זכ"ר ואולי חסר א'²¹ שזהו – שותף
 הנעלם הקב"ה וזהו אל"ף פל"א^{22, 23}.

¹⁴ ראה בארוכה בריש ד"ה לכה דודי תרפ"ט (סה"מ ע' 81) [ושם הובא מפדר"א פט"ו "חתן דומה למלך" ולכאורה צ"ל פט"ז]. וראה גם אוה"ת וישלח תכו, א-ב מענין "מלכא ומלכתא הוו יתבי (ספ"ד דפסחים) דמלכא ז"א ומלכתא מל' (וראה המבואר בזה גם במאמר ד"ה מלכא ומלכתא תר"ל, תרס"ד, תרצ"ז. ובשיחת אחש"פ תשל"ו (לקו"ש ח"ד ע' 314 ואילך).

¹⁵ היינו ט' הספירות שלמעלה ממלכות - שכן מלכות המקבל מהט"ס שלמעלה ממנה.

¹⁶ **מנשים .. תברך**: שופטים ה, כד.

¹⁷ ראה תו"א ותו"ח ריש פ' לך לך.

¹⁸ שייכות נוספת בין 'אהל' ל'מקבל'.

¹⁹ פירושו: מכיון שאהל אותיות לאה, ולאה שייכת לספירת הבינה (ראה ע"ח שער יעקב ולאה, ושער לאה ורחל, (ל"ז-ל"ח)), ובינה היא הרי המקבל - ביחס אל ספירת החכמה.

²⁰ = ועם הכולל.

²¹ בגימטריא של "שובו לכם לאהליכם" שהוא רק בגימטריא רכ"ו ולא רכ"ז (אותיות זכר).

²² פירושו: 'פלא' מורה על כך שהוא מופלא ונעלם. וראה 'ספר הערכים - חב"ד', מערכת אותיות, אות אל"ף (ע' קכ).

²³ לסיכום: רש"י כתב ש"במצות שובו לכם לאהליכם" נתעברו הנשים בזכר. הרמז לכך נמצא בפסוק בכך ש"שובו לכם לאהליכם" הוא בגימטריא זכ"ר - עם הכולל. אמנם אין זה בכדי שבתביבות אלו מרומז הגימטריא של זכר, אלא מדויק הדבר, שכן במילים אלו מרומזים הג' שותפין שישנם בהולדת ולד (אם כי א"ז דווקא בזכר. ועצ"ע): "שובו לכם" מורה על האב (הן במילה שובו, והן במילה לכם. ויל"ע למה צריך לשניהם), "לאהליכם" מורה על האם, והא' שחסר בגימטריא להשלים מנין זכר (שהוא הנקרא ה'כולל') הוא השותף הג' - הקב"ה שהוא נעלם.

~ ד ~

ביאור דברי הגמרא אודות החיוב להוסיף בתורה מט"ו באב, ועונשו של הנמנע מכך

ב"ה (ערב ט"ו באב של"ח) סוף תענית¹

מכאן ואילך² דמוסיף יוסיף ודלא מוסיף³ כו' א"ר יוסף תקבריה אמיה⁴

– היינו יוסיף זה הקדושה בבחי' יוסף צ"ע מלמעלמ"ט בדרך או"י⁵

אבל מאן דלא יוסיף – הנה עבודתו צ"ל באופן דאו"ח מלמעלמ"ע באופן דתשובה⁶

וזהו תקבריה אימיה ואמה נק' תשובה (כי אמה הוא בחי' בינה⁷ – ובינה הוא בחי' תשובה ולבכו ביין ושב ורפא לו⁸)

וזהו תקבריה אימה⁹ כי העבודה דתשובה מלמעלמ"ע הוא בבחי' ביטול¹⁰ (ולהעיר כי קבר עולה¹¹ שב)

¹ גמרא סוף מס' תענית.

² **מכאן ואילך**: "מחמשה עשר באב ואילך דמוסיף לילות על הימים לעסור בתורה יוסיף חיים על חייו" - רש"י.

³ **ודלא מוסיף**: "לעסוק בתורה בלילות" - רש"י.

⁴ **תקבריה אמיה**: "כלומר ימות בלא עתו" - רש"י.

⁵ יוסף (שהוא שם בעל המימרא) מעורר על דבר החיוב "להוסיף" בקדושה (כמבאר בתו"א ד"ה ויגש אליו יהודה); הרמז בכך הוא משום שיוסיף נקרא 'צדיק עליון' להיותו בחי' ז"א דאצילות (ובפרטיות יותר ספי' היסוד - ראה הנסמן בס"י הקודם) אשר ענינו גילוי והתפשטות אלקות מלמעלה למטה (היינו שהפשיטות הוא כפי שהוא למעלה - מצד האלקות) והוא הנקרא אור ישר.

וראה בכ"ז לקו"ת ד"ה ושמתי כדכד (כה, ד ואילך), ובמאמר ד"ה תקעו בחודש תרס"א (ע' קסג ואילך).

⁶ ביחס אל 'צדיק עליון' ישנו דרגא של 'צדיק תחתון' (והוא בדרגת בנימין ביחס אל יוסף) אשר ענינו 'אור חוזר', אור המתגלה רק עי"ז שישנו מקום תחתון שמתפעל מאלקות, ועולה אל אלקות (ונקרא מלמטה למעלה משום שמתחיל במקום שהפשיטות הוא המטה, והמעלה הוא בהתחדשות) - והוא ההרגש של בעל תשובה. וראה המ"מ שנסמנו בהערה הקודמת.

⁷ ראה תניא פ"ג.

⁸ **ולבבו . . לו: ישע' ו, י**.

⁹ לאחר שביאר הרמז בלשון "אימיה" שהוא ענין התשובה הנדרשת מאותו א' שאינו מוסיף בקדושה, מבאר עתה מהו הרמז בלשון "תקבריה".

¹⁰ כידוע שכשם שישנו אופן בביטול איסורים ע"י שריפה, ישנם איסורים אשר ביטולם ע"י קבורה (עי' רמב"ם הל' פסולי המוקדשים פי"ט). ולהעיר מתוס' ד"ה סנדל של עבודת כוכבים (יבמות קג, ב - קד, א) "וי"ל כיון דטעונה גניזה אין כתותי שיעור גדול מזה".

¹¹ בגימטריא.

וזהו השייכות דט"ו באב ליוהכ"פ¹² כי יוהכ"פ הוא באימא עילאה¹³ וזהו כלי לבן
(בד בבד יהי¹⁴)¹⁵ שאולים¹⁶ – מקיפים וכו' כידוע.

---

¹² שמצינו שייכות ביניהם במשנה סוף תענית (כו, ב) "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים".

¹³ ראה אוה"ת ויקרא ע' דש - מאדר"ז דר"צ סע"ב.

¹⁴ שמות ל, לד.

¹⁵ ראה אוה"ת שיר השירים ע' קסב, בקשר עם בגדי לבן של כה"ג. וראה בהערה הבאה.

¹⁶ **כלי לבן שאולים**: לשון המשנה (שם) לגבי ט"ו אב: "שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין"; וכאן מקשר הבגדי לבן של כה"ג ביום הכיפורים עם מה שנאמר אודות ט"ו באב.

~ ה ~

ביאור דברי הגמרא "כל העונה אמן יהא שמי' רבא בכל כחו"

ב"ה מ"ו

(ש' קיט¹) כל העונה איש"ר בכל כחו² – היינו חי' יחידה³, וידוע⁴ דהמקיפים שבנפש המה האלקין שבנפש⁵ שזהו בהעלם שהמה למע' ממדרי' נר"ן שהמה בגילוי (והוא ע"ד עין לא ראתה אלקי' זולתך⁶ שהוא למע' מש' הוי' – גילויים⁷) ואוא"ל זהו בכל כחו בגימט' אלקי' במכוון⁸, ח"י⁹, ועי"ז ממשיך יהא שמי' רבא שמו הגדול וכו'.

¹ גמרא מסכת שבת דף קיט, ב: "אריב"ל כל העונה אמן יהא שמיא רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו".

² ובביאור מאמרד"ל זה ע"פ חסידות ראה הנסמן באורך בד"ה ועתה יגדל נא תש"כ (סה"מ ע' קסד).

³ בלקו"ת תצא לז, ג איתא: ". והם בחינת חיה יחידה שהם ב' מקיפים ונר"ן הם פנימים, וע' בפ"י הרמ"ז פנחס גבי כל העונה אמן יהא שמיא רבא מברך בכל כחו". ובפ"י הרמ"ז שם איתא: ". ונתן טעמו בגין דהוא נהורא וכו', אור זה ה"ס חיה יחידה שהם מקיפים לנר"ן בפנים האדם והם סוד כתר ח'כמה כידוע, ור"ת שלהם כ"ח וכן ר"ת וס"ת של ח'יה' יחידה" ובהמשך דבריו מבאר זאת על כ"ח אדנ"י, ובפירושו הב' מבאר שזהו ענין "כל העונה איש"ר בכל כחו"; וכן הובא משמו בכל המקומות הנסמנים בהערה הבאה.

⁴ ראה מאמר ד"ה באתי לגני תשי"ג ס"ה (סה"מ מלוקט ח"א ע' לב) - בנוגע ליחידה.

⁵ דבר זה מתאים להפליא עם ביאור המהרש"א על הגמ' שם וז': "ראיתי מפרש כינוי דכחו **אקב"ה** וכמ"ש משה יגד נא כח ה' וגו' עיי"ש. וכן הביא בלקו"ת (חוקת סה, ג) מדברי הזהר (ח"ג רכ, סע"א) עיי"ש.

⁶ **עין .. זולתך**: ישע"י סד, ג.

⁷ ראה המשך תרס"ו תחילת מאמר ד"ה זה היום (ע' יד בהוצאה"ח).

⁸ = בדיוק. בגימטריאה 86. וכוונתו - על דרך מה שכתב בסוגריים, ששם אלקים הוא שם המורה על העלם למעליותא, היינו שמורה על רוממות הדרגא האלקית בבחי' מקיף שאינו שייך לגילוי.

⁹ = חי' יחידה.

(כ"ח הוא כתר חכ' (אוה"ת¹⁰) כל הוא נשע"ב¹¹, כל הוא יסוד¹² (כי כל בשוב"א¹³) בכל בגימט' ב"ן – מזל¹⁴.

השייכות לכ' עם חכ¹⁵, פנימי' אבא פנימי' עתיק¹⁶ ובפרט לפמ"ש בתניא פח"י וי"ט בענין מס"נ וכו'¹⁷,

¹⁰ ראה אוה"ת שלח ע' תעו-ז. וראה גם שם ע' תפו ואילך. ולהעיר דמקור הר"ת הוא בדברי הרמ"ז שהובאו בהערה לעיל.

¹¹ = נ' שערי בינה. היינו שכל הוא בגימטריא חמישים - כנגד חמישים שערי בינה. וראה הנסמן בתורת שמואל תרמ"ב ע' לג הערה 24.

¹² ראה הנסמן באורך שם, הערה 23. ובפנים דשם מבואר דמה ש"כל" שייך לספירת הבינה ולספירת היסוד הוא משום שספירת היסוד "נק' כל ע"ש שבו נמשך מכל הנו"ן שערי בינה" (וראה גם שם ע' שפג, ובכ"מ).

¹³ = כי כל בשמים ובארץ. כוונתו היא ללשון הפסוק (דברי הימים-א כט, יא) "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההודו כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא" - דבפסוק זה מוזכרים כל המדות (לפעמים נקראת ספירת החסד בשם 'גדולה'), ובמקום ספירת היסוד נאמר "כי כל בשמים ובארץ" הרומו אל ספירת היסוד, אשר ענינו התקשרות המשפיע והמקבל (חיבור שמים וארץ).

¹⁴ יל"ע היטב בכוונתו בדברים אלו, ואולי כוונתו: אמירת אמן יהא שמ' רבה הוא המשכה מכתר וחכמה (שזהו יחידה, ח'י) למלכות - דרך בינה ויסוד; ועל כן מראה כיצד בתיבת כל ישנו בינה ויסוד (בינה הנמשך ביסוד) ובתיבת "בכל" מורה כיצד ההמשכה נמשך במלכות. וזה שייך לתוכן של מאמרד"ל זה כמבואר במאמר ד"ה ועתה יגדל תשי"כ: ". ועל זה אמר משרע"ה ועתה יגדל נא כח אד', שיגדל כח של כתר חכמה (ר"ת כח) להאיר בשם אד' (בח' המלכות) . . וזהו גם ענין אמירת אשי"ר בכל כחו, דשמ' רבא הוא בח' שלמעלה מהשתלשלות, ושמ' רבא מברך היינו שהבח' שלמעלה מהשתלשלות תומשך לעלם ולעלמי עלמאי . . עיי"ש.

¹⁵ דבכחות הנפש מבואר ששתייהם בדרגת מקיפים של הנפש, ח'י יחידה, אמנם בספירות לכאורה - חכמה הוא מה' ספירות, וכתר נעלה מה"ס.

¹⁶ עיין הערת כ"ק אדמ"ר בסה"מ ה'ש"ת ע' 49.

פירוש: אף שחכמה (אבא) הוא מהספירות דאצילות, מ"מ הפנימיות של ספירת החכמה הוא פנימיות הכתר (עתיק).

¹⁷ בפ"ח מבואר שאצל "כל אחד ואחד" מישראל "אפי' לקל שבקלים ופושעי ישראל נמשך בזיווגם נפש נפש דמלכות דעשי' . . מאחר שהיא מעשר ספירות קדושות היא כלולה מכולן גם מחכמה דעשי' שמתוכה מלובשת . . שבתוכה חכמה דאצילות שבה מאיר אור א"ס ב"ה ממש", ומכח זה שבנשתמם "כל ישראל אפילו הנשים ועמי הארץ הם מאמינים בה' . . ולכן אפי' קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על קדושת ה' על הרוב וסובלים עינוים קשים שלא לכפור בה' אחד . . משום שה' אחד מאיר ומחיה כל הנפש ע"י התלבשותו בבחי' חכמה שבה שהיא למעלה מן הדעת והשכל המושג ומובן". ובפרטיות יותר מבואר דרגא זו ותפקידה בפ"ט, עיי"ש.

עכ"פ נקודת המבואר שם הוא שענין המס"נ שבנש"י שבא מצד האו"ס שלמעלה מהשתלשלות - הוא בח' החכמה שבכל נש"י, כיון שבה מאיר האו"ס.

והוא"ו מן כחו הוא ההמשכה¹⁸ מהמקיפי' עד למטה מטה¹⁹ וכו'²⁰, מ"ז²¹).

---

¹⁸ ראה אגה"ת פ"ד (צד, ב).

¹⁹ כנ"ל בהערות, דעיקר ענין ההמשכה של "העונה אשי"ר" הוא ההמשכה משמו הגדול, עד לספירת המלכות ואף למטה מכך.

²⁰ תיבה זו אינה ברורה כ"כ, ואולי כתוב שם "וד"ל".

²¹ = מנחם זאב (ר"ת שמו). כנראה משום שעד המבואר בסוגריים ה' מדברים הכתובים בדא"ח, והמבואר בסוגריים חודשו על ידו.

~ 1 ~

הלכות בנוגע לעריכת חופה

פשוט שצ"ל מחיצה וחופה תחת כיפת הרקיע¹ (אבל אפשר להיות גם בבנין – גג פתוח²)

ובאיזה עיר אין נפק"מ כ"כ³

ויכול לומר (וכן ב"ג ת') ששאלוני עד"ז ועניתי – אין לשנות הנ"ל יש נוגע גם לשיהי' המז"ט וד"ל⁴

---

¹ רמ"א אה"ע ס"א ס"א. וראה 'אוצר הפוסקים' שם. וראה גם הנסמן באורך בנטעי גבריאל נישואין ח"א ע' קכ.

² וכ"כ כ"ק אדמו"ר באג"ק ח"ב ע' קיז בהערותיו לס' התורה והעולם ששלח אליו המחבר (רנ"ט), וזלה"ק: "ישר כח על מאמרו נגד הפשרות, שזהו בקעה היותר מבהילה במדינה זו ובתקופה זו. . . ברם מה שכלל בזה גם הענין דחופה תחת כפת השמים שנעשה פה ע"י חלל בגג הבית, צריך עיון, כי אין בזה פשרה אלא הענין במילואו" – ושיטתו נראית ברורה דאין בדבר כל חשש [ולהעיר דבנטעי גבריאל שם (ע' קכא) הביא (בהערה ח') בשם כ"ק אדמו"ר (במכתב זה) דברים אשר אין להם שום אחיזה בדברי כ"ק אדמו"ר, ואכ"מ].

³ לא ברור כ"כ מה היתה השאלה, אך ידוע המנהג שמקום החתונה הוא בעיר הכלה, וכמ"ש בסה"מ דרושי חתונה לאדמו"ר האמצעי ע' קמז, וראה הנסמן שם. וראה גם 'שלחן מנחם' (ח"ו) אה"ע ע' קע.

⁴ הלשון אינו ברור כל צרכו, ואולי כוונתו לגבי ההלכה הראשונה שהזכיר, אשר החופה צריכה להיות תחת כיפת השמים, אשר כתב הרמ"א (שם): "יש אומרים לעשות החופה תחת השמים לסימן טוב שיהא זרעם ככוכבי השמים", היינו שמנהג זה הוא סגולה לזחוק".

~ ז ~

ביאור בלקו"ת¹ / גימטריות

ב"ה מ"ה,

כסיל – ק"כ²

דרו"ר³, ת"י נימין דכ⁴, עלמא דחירו⁵ (ואוא"ל דשרפים בבריאה – אימא עילא מקננא בברי' ג"ע העליון ולכן אומרים קדו"ש גימט' ת"י כנו' בלקו"ת⁶),

¹ הדברים דלקמן הם ביאור על דברי הלכו"ת אליהם מציין בסוף דבריו, וז"ל הלכו"ת: ". יובן עפמ"ש לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו. פי' כסיל הוא בחי' יניקת החיצונים שיניקתם מהמדות דקדושה . . כשיצאו כבר מבחי' בינה להיות בחי' בפ"ע . . אבל בהיותן כלולים ונעלמים בבחי' בינה ונק' חסדים המכוסים אז אין מהם יניקה לחיצונים כי בינה נק' **עלמא דחירו** כל' ולכן לא יחפוץ כסיל הנ"ל בתבונה אותיות בן ובת היינו המדות זו"נ כשהם כלולים בתבונה ונק' תעלומות לבו . . (ובמ"א נתבאר טעם לזה מפני **ההתגלות עתיק הוא בבינה** א"כ בהיות האהוי"ד כלולים ביסוד אמא הם בהתקשרות בעולם **התענוג**, וזהו ענין שבינה נק' **דרור עלמא דחירו**. וזהו ענין **יוהכ"פ** שכל העליות דרך אימא והוא בחי' רעותא דלבא . . עיי"ש עוד באורך.

בדברים שלהלן מבאר את הטעם המבואר בהגהה זו, היינו השייכות בין דרו"ר להתגלות התענוג בבינה, והשייכות ליוהכ"פ.

² מנין הגימטריא שווה. לא נתברר המיוחד שבמספר ק"כ (אמנם להעיר שבלכו"ת שבהערה הקודמת מבואר שענין הכסיל הוא יניקת החיצונים, וידוע שיניקת החיצונים הוא ממ"ח צירופים אחרונים שבק"כ צירופי ש' אלוקים. ועצ"ע).

³ מתוך הפסוק (ויקרא כה, י) 'וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוור בארץ' וגו'.

⁴ פירוש: דרוור הוא בגימטריא ת"י (וראה גם בעל הטורים שם), ובזהר (ח"ג קכח, ב - קכט, א) מבואר שבכתר ישנם "קוצי דשערי", ו"כל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי כחושבן קדו"ש".

⁵ בזהר ח"ב ע' קפג, ב 'וקראתם דרוור ותרגימו חירו' ובהמשך בע' קפו, א נז' הל' עלמא דחירו, ובכ"מ. ובלכו"ת (מסעי ז, א - אליו מציין בסוף דבריו לקמן) מבואר "כי בינה נק' עלמא דחירו". ונראה כוונתו שענין **הדרור והחירות** נפעל ע"י **גילוי הכתר בבינה**. וכן הוא באוה"ת המובא לקמן בהערות. וראה המבואר בזה בסידור עם דא"ח ע' יג, סע"א ואילך (בהוצאה ח").

⁶ פירוש בדרך אפשר (בהמשך להערה הקודמת): ענין זה של התגלות הת"י נימין דכתר בבינה, קשור גם עם כך שהשרפים שהם בבריאה אשר שם מתגלה בינה דאצילות ("אימא עילאה מקננא בבריאה"), דמאחר שבינה מתגלה הת"י נימין לכן אומרים השרפים קדו"ש (אשר בגימטריא ת"י) מחמת השגתם בהפלאת וקדושת דרגא זו של הת"י נימין.

וכן מבואר בלקו"ת אמור (לב, ב): ("וזהו ענין הכת הא' האומרים קדוש והם מבחי' השרפים . . והענין שהם בחי' מלאכים עליונים שבעולם הבריאה ששם מתגלה בחי' חב"ד להיות הנשמות ומלאכים משיגים גדולת א"ס ב"ה . . ע"כ השרפים שהם מבחי' עולם הבריאה ששם הג"ע העליון הם משיגים גדולת א"ס ב"ה ועיקר ההשגה הוא זה איך שהוא ית' קדוש ומובדל בבחי' אין ערוך אליו ב"ה . . ומתלהטים בתשוקה ורשפי אש לאסתכלא ביקרא דמלכא בבחי' סוכ"ע שהוא קדוש ומובדל . . עיי"ש באורך.

[לע"ע לא מצאתי היכן בלקו"ת מובא גימטריא זו של קדו"ש - ת"י].

וזהו יובל שנת החמישים⁷ נשע"ב⁸ וזהו שהתגלות עתיק בבינה⁹, עולם התענוג בחי' יוהכ"פ¹⁰ (עי' לקו"ת ד"ה להבין ענין המסעות פ"ב).

11*

עינ"א פקיא"א¹² – מ"מ¹³ עם ב' הכוללים,

דל"א נאי"ם – מנח"ם עם ב' הכוללים

---

⁷ הנז' בפסוק ויקרא שם.

⁸ = נו"ן שערי בינה.

⁹ מבואר בחסידות (ראה תו"א ריש פ' לך) שהתגלות עתיק הוא דווקא בבינה, כיון שרק בבינה ישנו הרגשה וגילוי, ולכן רק בה שייך ענין גילוי והרגשת התענוג (משא"כ בחכמה שלמעלה מהרגשה וגילוי). בבינה ישנם נו"ן שערים, כאשר השער הנ' הוא הגבוה מכולם, ושער זו הוא גילוי העתיק שבבינה. וזהו תוכן הפסוק שבשנת היובל יקראו דרור וחירות, משום שענין היובל הוא גילוי הכתר בחמישים (שנת החמישים) שערי בינה. וכך מפורש באוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' א'תקצג: "ועוד כי התגלות עתיק בבינה דוקא כי התענוג אינו אלא כשמושג הדבר... וע"י התענוג דרור וחירות" - היינו שהתגלות התענוג פועל ענין הדרור וחירות.

¹⁰ ראה ס' הליקוטים ערך יום הכיפורים.

¹¹ = אף שבכת"י נראה כאילו הכל ענין אחד - בפשטות אין שייכות בין הדברים.

¹² לשון זה ("עינא פקיאא דלא נאי"ם) מובא בדא"ח רבות, וראה הנסמן בטה"מ אדה"א בראשית ע' קצט.

¹³ = מנחם מענדל. מ"מ בגימטריא 332; ועינא פקיאא בגימטריא 330, ובהוספת ב' הכוללים נעשה של"ב. וראה גם לקמן בסימנים ט, יב, (יט), (כא), כב,

~ ח ~

ביאור על הפסוק "ארוכה מארץ מדה"

ב"ה, מ"ה,

ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (איוב י"ב¹, ט')

ארוכה² רל"ב (עסמ"ב³) ארץ וים המה מל' וו"א⁴ – וזהו פרטים אבל ארוכה כלל
הכולל כל הפרטים (וכידוע ג"ז בענין הר"ת רחמנא ליבא בעי⁵ – והלב הוא כלל⁶).
(ולהעיר: דבר ה' ... – רל"ב⁷).

¹ צ"ל יא.

² בגימטריא.

³ = ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. אלו הם ד' הגימטריאות של ש' הוי' כאשר נכתב עם המילוי (בד' אופנים שונים), וארבעתם יחד עולם בגימטריא רל"ב – בהתאם עם מה שמבאר מיד אח"ד ש"ארוכה" זהו הכלל שכולל כל הפרטים. בענין זה (רל"ב גימטריא עסמ"ב) ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"א ע' קפ – הוספה לאח"ז למכתב אל הרמ"ז. עיי"ש.

⁴ צע"ק, דבדרך כלל מבואר (במאמרי שביעי של פסח, וראה מאמר ד"ה ויט משה תרח"צ) דים וארץ שניהם הם בספי' המלכות (והם שני דרגות במלכות). אמנם אולי אפשר לומר דמכיון דזה שמל' נקרא "ים" הוא על שם ש"כל הנחלים" נשפכים אליו – היינו שמקבלת מהמדות שלמעלה ממנה, אולי ע"ש זה נקרא ז"א בשם ים. ועצ"ע.

⁵ לשון המצוי' בכל ספרי הראשונים והאחרונים (ובלשון האבן עזרא (שמות לא, יח) "וקדמונינו אמרו רחמנא לבא בעי") – מיוסד על הגמ' (סנהדרין קו, ב) "הקב"ה ליבא בעי" (וברש"י שם בד"ה רבותא למבעא בעיי "רחמנא לבא בעי"). ולהעיר שבמכתב שבהערה 3 מסופר על א' ששאל את הצ"צ לבאר פשט במדרש, ושם איתא "רחמנא ליבא בעי". ויש לחפש היכן נמצא מדרש זה.

⁶ לא נתברר לגמרי כוונתו, ואם הכוונה שהלב הוא דבר כללי בגוף יש לציין לכמה דברים: בלב תלוי כללות חיות הגוף, כמבואר בזהר בכ"מ (ראה זח"ג קסא, ב "וכל אינון שייפין איתזנו מהאי ליבא דהוא תוקפא דכלא וכלא ביה תליין", רכא, ב. ועוד) וראה גם מו"נ ח"א פל"ט. או ע"ד מ"ש (זח"ב קנג, א) "תלת שליטין אינון מוחא לבא כבדא", ונתבאר במאמר ד"ה תקעו תש"ח (סה"מ ע' 6): ". דמצינו כחות כללים שבאים בהתלבשות ממש בכלים וכמו ג' כחות כללים שבנפש מוחין מדות וחיות" עיי"ש.

⁷ פירושו: דבר ה' הוא בגימטריא רל"ב (היינו, כאשר ה' נכתב ככתבו, שאז הוא בגימטריא כ"ו). וראה פי' הרמ"ז לזח"ג ע' רפז, ב.

~ ט ~

גימטריאות

ב"ה, מ"ז,

הסרותי מסבל שכמו¹ – מש"ה²

רבי"א דעלמ"א³ – משי"ח

אנכי שולח לכם את אלי' ר"ת⁴ – של"ב⁵ (מ"מ)⁶

---

¹ תהלים פא, ז.

² בגימטריא. ופסוק הנ"ל מדבר על גאולת מצרים שהיתה ע"י משה.

³ הוא מלשון הזהר ח"א קיח, א: "כד יהא קריב ליומי משיחא אפילו רביא דעלמא זמינין לאשכחא טמירין דחכמתא ולמנדע ביה קצין וחושבנין" וכו' – היינו שכאשר יתקרב זמן ביאת המשיח אפי' הילדים בעולם (רביא דעלמא) ידעו סודות החכמה ואת הקץ.

⁴ מלאכי ג, כג.

⁵ היינו שר"ת של פסוק זה הוא בגימטריא של"ב. ויש לעיין: דרכו בכתביו לציין 'נקודה' מעל כל תיבה אשר חלק מהר"ת, וכאן הניח נקודה מעל האות הראשונה שבכל תיבות אלו (א, ש, ל, א, א) ולכאורה לפי"ז עולה של"ג. אמנם תיבת 'אנכי' הקיף בעיגול, ואולי כוונתו שאין זה חלק מהגימטריא בעצמה. וראה לקמן סי' כ"ב שכתב הגימטריא של ר"ת "אנכי שולח לכם" עם הכולל – של"ב.

⁶ = מנחם מענדל. מ"מ בגימטריא 332; וראה לעיל סימן ז'.

ביאור סוגיית הגמרא בפסחים - אודות המקומות הצריכים בדיקת חמץ

ב"ה מ"ז

(פסחים ח ע"א) שמן יש קבע לאכיל יין אין קבע לשתית¹,

שמן חכ' ההילויית² (כתר שבח³) יש קבע לאכילה להיות נמשכת בפנימי' (כי בעצמה היא בטבע העלי' למקורה ושרשה⁴), אבל יין בינה אין קבע לשתית' כי בינה נק' רחובות הנהר⁵ ובא בהחלקות בריבוי ביאורים והסברים (נוסף לזה נהרא מכיפי' מברך⁶, כנודע).

בי מילחי ובי קירי⁷ צריך בדיקה ופרש"י לפי שעומד מתוך הסעודה להביא מלח ונרות.

סעודה נק' לימוד הנגלה, ולחם לבב אנוש יסעד⁸,

¹ סוגיית הגמ' שם עוסקת במקומות הצריכים בדיקה - מחמת חשש שהכניסו לשם חמץ, ופוסקת הגמ' דאוצר היין צריך בדיקה כיון שדרך אנשים ליכנס לשם באמצע הסעודה, כיון שאין קבע לשתית יין, משא"כ אוצר השמן, אין הדרך ליכנס באמצע אלא מביא לפני הסעודה את כל השמן המצטרך לו, והטעם הוא משום ש"יש קבע לאכילה" - "יודע הוא כמה שמן צריך לך וכך בני אדם ומביאו קודם סעודה ואין צריך לעמוד מן השלחן ולהביא, אבל יין אין קבע לשתיהפעמים ששתיית סעודה זו מרובה משל אתמול ואין השמש בקי דבר" - רש"י.

² ראה מאמרי אדה"א חנוכה ע' שכח: "והנה ידוע שהחכ' נק' שמן . . אמנם הענין הוא דזהו בבחי' מקור ההיולי דחכ' כ"ש בבחי' העלם העצמי עדיין בלי גילוי כלל" וכו' עיי"ש באורך.

³ בחסידות מבוואר שמן הוא חכמה סתימאה - היינו חכמה שבכתר, וההוכחה לכך ממשנה דטבול יום פ"ב מ"ד דפליגי תנאי התם כאשר שמן צף על גבי יין אי הוי חיבור לטומאה או לא - דאם שמן ה' חכמה דאצילות לא ה' מובן הצד לומר שאינן חיבור שכן יין הוא הרי בינה, וחכמה ובינה הם "תרין ריעין דלא מתפרשין" וודאי שהם חיבור, אלא עכצ"ל שהוא חכמה הילויית. (ויל"ע בחילוק אם נפרש שהוא כתר שבחכמה, לאם נפרש שהוא חכמה שבכתר).

⁴ שמן וחכמה ענינם ביטול אל מקורם. ראה לקו"ת בהעלותך לב, א. שערי אורה ד"ה כי אתה נרי.

⁵ לשון הפסוק בראשית לו, לז.

⁶ **נהרא מכיפי' מברך**: שבת סה, ב. נדרים מ, א. בכורות נה, ב. ופירש רש"י שמי הנהר אינם ממי הגשמים אלא נובעים "משפתו וממקורו ומסלעו, סלע מתרגמינו כיפה - מכיפיה מיברך ולא ממי הגשמים".

ובנוגע לספירת הבינה - מבוואר בלקו"ת שה"ש לט, א באורך, עיי"ש.

⁷ אוצר המלח, ואוצר השעוה (עבור נרות).

⁸ **ולחם . . יסעד**: תהלים קד, טו.

ומובא⁹ בתניא פמ"א וכשלומד שעות הרבה רצופות יש לו להתבונן בכל שעה זהו פנימי' התורה (צירופי ש' הוי', ועי' בלקו"ת בהביאור דולא תשבית)¹⁰ ונרות לעורר ולהשיב את הנשמה נר ה' נשמת אדם (ועי' בתניא ספל"ז חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי).

---

⁹ עתה יבאר ענין המלח באמצע הסעודה, ולאחמ"כ יבאר ענין הנרות בסעודה.

¹⁰ פירוש: במאמר ד"ה לא תשבית (ובביאור), מבאר אדה"ז שנגלה דתורה נמשל ללחם ובשר, אמנם אי אפשר ללחם ולבשר בלא מלח ("קב חומטין"), והוא לימוד פנימיות התורה. וזה הכוונה שצריך לסעודה מלח. אמנם זה אינו מספיק, שהרי עיקר הנושא בסוגיא זו בפסחים הוא בדברים הנצרכים **דווקא באמצע הסעודה**, ואין זה מספיק שיקחו אותם לפני הסעודה - וכדי לבאר זאת איך שהוא לגבי פנימיות התורה מביא את דברי אדה"ז בתניא פמ"א, דכשלומד תורה במשך זמן ארוך, צריך להפסיק בתחילת כל שעה (שאז מתחיל צירוף חדש מש' הוי') ולכוין שוב שלומד תורה להתקשר עם ה' וחכמתו - שזהו תוכנו של פנימיות התורה, ונמצא איפה שגם פנימיות התורה צריך לאדם באמצע סעודתו.

~ יא ~

ביאור מחודש בסוגיית תולש ע"י אכילת הפה

ב"ה מ"ו¹

סוכה ל"ז: הדס במחובר מותר להריח בו, אתרוג במחובר אסור להריח בו, מ"ש הדס דלהריח קאי אתי למגזייה, אתרוג דלאכילה קאי, אי שרית ליה אתי למגזייה².

ופרש"י כי שרית ליה, כלומר אע"ג דשרית ליה להריח לא אתי למיתלש דהא במחובר נמי מריח ליה שפיר כו' אבל אתרוג דלאכילה קאי, כי מורח ליה מינשי³, ותליש ואכיל ליה, ואף אי אוכלו במחובר אין לך תולש גדול מזה⁴.

והביאו המג"א בשו"ע או"ח סי' של"ו סקי"א לפרש"י הנ"ל ומסיים מ"מ אפשר דאין חייב עלה דאין בכך תלישה בכך⁵ ומביא ראי' משבת ע"ג⁶ דאם זרק אבן על האילן והשיר פירותיו פטור דאין דרך תלישה בכך אלא ביד או בכלי כו'⁷ והמחה"ש⁸ שם מסתפק בזה אם אין בזה אסור דאורייתא, או אפשר מה שכ' רש"י אין לך תלישה גדולה מזה הוא דוקא דע"י נשיכה הוי תלוי גמור וחייב עליו ע"ש⁹.

ובאג"ט¹⁰ הקשה על המג"א דאם התלישה בפיו חשוב כלאח"י¹¹, למה נגזר על להריח באתרוג אטו אכילתו במחובר, הא הוי גזרה לגזרה ומפורש בגמ' (שבת י"א:)

¹ תיבה זו אינה ברורה כ"כ.

² פירוש: מותר להריח הדס המחובר לקרקע, כיון שאין חשש שישכח ויתלשהו, מאחר ויכול להריחו כמו שהוא מחובר לקרקע, משא"כ אתרוג שראוי אף לאכילה, חששו שמא מתוך כך שיריח את ריחו, ישכח ויתלשהו ג"כ.

³ = ישכח.

⁴ רש"י מבהיר, דלכאורה למה חששו שיבוא המריח לתלוש את האתרוג, והרי אפשר לאכול את האתרוג בעודו מחובר. וע"כ מתרץ רש"י דאפי' לו יצויר שיאכל כך את האתרוג "אין לך תולש גדול מזה" - היינו שאכילה זו עצמה הוא מעשה תלישה.

⁵ מ"מ בכך: ל' המג"א שם.

⁶ ע"ב.

⁷ אלא... בכלי: זהו מלשון רש"י על הגמרא שם.

⁸ = והמחצית השקל.

⁹ היינו שמסתפק איזה מדבר רש"י דווקא, ואיזה לאו דווקא - אם מ"ש במס' סוכה דאין לך תולש גדול מזה או מ"ש "או ביד או בכלי".

¹⁰ = ובאגלי טל.

¹¹ = כלאחר יד.

דלא גזרינן אטו מלאכה כלאח"י כו' (הו"ד¹² בקצוה"ש סי' קמ"ב ס"ק א' באריכות ייע"ש).

אדה"ו (בשו"ע סי' של"ו ס"ק ט"ז) לאחר שמביא אין לך תלישה גדולה מזו כלום יאכלנו בעודו מחובר, מסיים ואם שאין דרך תלישה בפיו אלא ביד בלבד ופטור מן התורה, מ"מ אסור מן התורה, מ"מ אסור מד"ס.

והבכור שור (שבת ע"ג): הביא דברי רש"י סוכה הו"ל ותפס דברים כפשטן דאם אוכל במחובר חייב משום תלישה וס"ל דדרך תלישה בכך. וראיתו משבת (קנו, ב) דפסקיה לקיבורא בשינים¹³, אלמא דאורחי' לפרקי' מחמת מהירות לקצור בשיניו כו'¹⁴.

ואולי יש לחלק אם תולש מפיו שלא מחמת ריח הפרי, דאזי זהו חשיב כלאח"י ופטור, או אם תולש בפיו מחמת הריחו ריח הפרי ואזי זה נק' דרך תלישה בכך ומחייב מדאורייתא.

דהנה אי' בשבת (פי"ג¹⁵) הקורע ע"מ לתפור חייב הקורע בחמתו ועל מתו וכל המקלקלין פטורין, וקורע בחמתו לרמב"ם¹⁶ חייב דמתקן אצל יצרו הוא כו' (רק שלרש"י¹⁷ וראב"ד¹⁸ כיון דאסור לקרוע בחמתו דהו"ל כעע"ז – מקלקל הוא ופטור, הא בלא"ה תיקון מעליא הוא, והי' חייב).

נראה מזה היכא ד[..] אדם נפשו להפעולה, אע"פ שחסר תכליתה (כמו הקרוע ע"מ לתפור), יש ג"כ מקום לומר דחייב בו,

ולכאו' י"ל גם כזה אם תולש בפיו פרי ואוכל מחמת הריחו מתחלה.

¹² הובא דבריו.

¹³ בגמרא שם מסופר על רב נחמן בהיותו קטן, אשר אמר עליו החוזה בכוכבים שיעשה גנב, וע"כ הקפידה אמו לכסות את ראשו של בנה - ר"נ; אמנם פעם אחת כאשר ישב ולמד תחת עץ דקל נפל הכיסוי מעל ראשו, וכאשר ראה את התמרים "אלמ" ליצרי" והוא טיפס על העץ וחתך מהאשכול בשיניו.

¹⁴ וראה מה שכתב בקצות השלחן שם להשיב על ראייתו.

¹⁵ קה, א-ב.

¹⁶ הל' שבת פ"ח ה"ח. פ"י ה"י.

¹⁷ ד"ה מי שרי.

¹⁸ רמב"ם פ"ח שם.

כי ישנה משנה מפורשת (יומא פב¹⁹) עוברת שהריחה כו' מאכילין אותה כו' (מובא לפסק הלכה באו"ח סי' תרי"ז) והרא"ש²⁰ והטור סי' [ת]רי"ז²¹ ולא מעוברת בלבד אלא אפי' כל אדם שהריח מאכל ונשתנו פניו – מסוכן הוא²² כו', לפיכך מאכילין אותו ביוהכ"פ כו'. הגם שהריח הוא דבר שהנשמה נהנית (ועי' שו"ע אדה"ז סי' תרי"ב סעי' ז'²³) כידוע דריח הוא מקיף, מ"מ אם נשתנו פניו שהמקיף פועל על הפנימי (כידוע בזהר²⁴ בהינוקא בריחא דלבושייכו²⁵, וכן בענין וירח את ריח בגדיו²⁶ כו') – ה"ז פעולה.

ועפי"ז י"ל, שהל' של רש"י ואף אי אוכל במחובר אין לך תלוש גדול מזה, זהו בהרא"י דהבכור שור בשבת (קנ"ו ב) דאלמיה יצרי' (התעוררות המדות שלא מחמת מוחין אלא מצד שרשן במקיפין) וזהו הדיוק בגמ' אצל רנב"י דאכלו במהירות – תוקף המדות וכו', וזהו ההמשך לתחלת דבריו של רש"י, דכי מירח ליה – מינשי (שוכח, ער פארלירט זיך) ותליש ואין לך (אז²⁷) תלישה גדולה מזו שהוא מתקן ליצרי' כמו בקורע הנ"ל. משא"כ בפירות בלי ריח, לא תולשו בפיו הוי כלאח"י ופטור, רק אסור מד"ס וקל.

¹⁹ ע"א.

²⁰ יומא שם סי"ג.

²¹ וכ"ה בשו"ע שם.

²² ולא... מסוכן: לשון אדה"ז בשו"ע שלו שם.

²³ "הנאת אכילה ושתיה אסורה ביום הכיפורים... אבל מותר להריח כל מיני ריח ביום הכיפורים לפי שהריח הוא דבר שאין הגוף נהנה ממנו כלל אלא הנשמה בלבד נהנית ממנו לפיכך לא נאסר ביום הכיפורים", וראה הנוסמן במ"מ שם.

²⁴ ח"ג קפו, א. ושם מסופר אודות רבי יהודה ורבי יצחק (ובחסידות מובא לפעמים רבי יוסי) שבאו אצל ה'ינוקא', וזה אמר להם אשר מריח לבושם ניכר שלא אמרו קריאת שמע, והשיבו שהיו עסוקים במצות חתן וכלה, וממילא היו פטורים מן המצוה האחרת.

²⁵ יש לעיין בכוונתו: אם כוונתו רק לציין לך שריח הוא ענין של 'מקיף', ניחא – שכן זהו המבואר בדא"ח גבי מעשה זה שבזהר (ראה תרס"ו ע' צב בהוצאה"ח) ד"ריחא דלבושייכו" הוא החלק המקיף שבמעשה המצות, שאי אפשר להשיגו ע"י קיום מצוה אחרת. אמנם אם כוונתו להביא דוגמא לך שהמקיף משפיע על הפנימי – צ"ע, שהרי דווקא במעשה זה ניכר להיפך, פירוש: בחסידות מבואר שזה ש"העוסק במצוה פטור מן המצוה" אינו רק מצד הרצון כללי שבכל המצות בשווה, אלא כשעוסק במצוה אחת נחשב כאילו עשה גם את המצוה הפרטית האחרת (ראה תרס"ו שם, וראה הנסמן באורך בתורת שמואל תר"ם ח"א ע' תרא), אלא שלמרות זאת ישנו סיג בדבר והוא ע"פ דברי ה'ינוקא, דמשם מוכח שישנו חלק במצוה שאינו נמשך אל זה העוסק במצוה אחרת, וא"כ ממעשה זה אין שום רא' שהמקיף משפיע על הפנימי.

²⁶ ראה אוה"ת חנוכה ע' רפז.

²⁷ היינו דווקא באופן כזה המדובר בו, כנ"ל.

על צד הגליון:

להעיר שאתרוג יש לו טעם וריח (מקיפים ופנימי') וזהו מקיף הקרוב, בסמיכות להפנמי²⁸.

---

²⁸ פירוש: דבר שאין לו אלא ריח, זה מראה שהוא מקיף בעצם, כיון שכל מהותו הוא ריח שהוא ענין של מקיף, אמנם באתרוג - הריח שבו קשור עם הטעם שבו (שכן זהו כל תורף הביאור דלעיל), וזה מראה שגם בענינו המקיף - הריח - אין זה כ"א מקיף הקרוב ושייך אל הפנימיות.

~ יב ~

ביאור על הפסוק "ואמלא אותו... בחכמה ובתבונה ובדעת" / ועל הפסוק "נביא מקרבך מאחיק" / גימטריות ור"ת

ב"ה. מ"ד.

תשא¹, בחכ' ובבינה ובדעת.

ופרש"י דעת – רוח הקדש,

אוא"ל הלא דעת מקשר מוחין עם מדות (תניא ספ"ג) וזהו דעת רוח"ק רוח – מדות, קדש – מוחין².

*

נביא מקרבך מאחיק כמוני גו' אליו תשמעון³.

מקרבך מאחיק גימט' אמת

תקון השביעי⁴, תורת מ' אור⁵ כידוע

¹ פרשת כי תשא לא, ג: "ואמלא אותו ברוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה", ופירש"י: "בחכמה: מה שאדם שומע דברים מאחרים ולמד. ובתבונה: מבין דבר מלבו מתוך דברים שלמד. ובדעת: רוח הקודש". הנה מה שמפרש רש"י על 'חכמה' ו'בינה' מתאים היטב עם המבואר בחסידות במהותם של ספירת החכמה והבינה (עיי' תניא פ"ג), אמנם לגבי דעת, לכאורה צריך להבין הקשר והשייכות בין המבואר (שם) ל"רוח הקודש".

² פירוש: בחסידות מבואר ש"רוח" זהו חלק המדות מבין הכחות נפש רוח נשמה (ראה ס' הליקוטים ע' נפש, נרנח"י ע' רטז ואילך); וכמו"כ מבואר ש"קדש" הוא בספירת החכמה (עשרות פעמים בלקו"ת תנ"א); ומכיון שענינו של ספירת הדעת (כפי שמבואר בפ"ג תניא) הוא לחבר את המוחין עם המדות, ע"כ מתאים מה שהדעת נקרא "רוח הקדש" ע"ש שמחבר רוח עם קדש.

³ דברים יח, טו.

⁴ ב"ג תיקונים (מדה"ר "ה' א-ל רחום וחנון" וגו') - "ואמת" הוא התיקון השביעי.

⁵ תורת מ' אור: "תורת מנחם אור".

כך מסופר בס' השיחות תרצ"ז ע' 245: "ידוע - אחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר האמצעי מיאן אדמו"ר הצ"צ לקבל ע"ע את הנשיאות, עד שניאות לכך בחג השבועות. בעת השולחן בפעם הראשון בחג השבועות שקיבל את הנשיאות אמר הצ"צ: התחלת מתן-תורה הוא מהסנה, כשנראה השי"ת אל מרע"ה ושלחו, שאלו משה מה שמו מה אומר אליהם, והשיבו השי"ת אהי אשר אהי. ולכאורה אינה מובנת השאלה האם משה לא ידע את שם הוי' והרי ה' מקובל אצלם מדור דור. וגם, מהי תשובת הקב"ה אהי אשר אהי. אך הענין הוא כי "אהי" עולה כ"א בגימטריא, ו"אהי אשר אהי" היינו כ"א פעמים כ"א שעולה תמ"א היינו "אמת", שניתן למשה הכח לגלות את האמת. ותיבת אמת היא גם ראשי תיבות. כשסיים המח צדק את התורה שחק הרבה, המסובים לא הבינו את פשר השחוק. כעבור זמן מה באו לליובאוויטש שניים מאנ"ש דק' דיסנא, אשר אחר הסתלקות אדמו"ר האמצעי - נסעו לרוזין לקבלו עליהם לרבי, ובאו לשם באותו חג השבועות (הם לא ידעו שביים זה יקבל הצ"צ את הנשיאות). בעת עריכת השולחן חילק הרה"ק מרוזין יין למסובים על שולחנו, אך לשני החסידים הנ"ל אמר שיקחו להם בעצמם. ויאמרו לו, רבנו, הרי רוצים אנו לקבל אותו עלינו לרב. אז אמר להם

תניא ס"פ כ"ב מאי"ן לי"ש גימט' אמת

אי"ן י"א ניסן, י"ש יו"ד שבט⁶

יו"ד שבט בגימט' אש"ל, ויטע אשל בבאר שבע⁷, וזהו למען שתי אותתי⁸ ר"ת אשל בפ' בא⁹ (שת"י, י"ש תש"י¹⁰).

על צד הגליון:

בני אנ"י היום ילדתיך שא"ל ממני¹¹

*

הוד שבהוד בגימט' מ"מ (עי' סדור ע' שז', שזהו מדרי' משיח¹²)

הרה"ק את התורה הנ"ל עה"פ אהי אשר אהי, אלא שבסיימה הוסיף ואמר כי אמת זה גם ר"ת "תורת מנחם אור". וראה כרם חב"ד גליון 2 ע' 89. שמועות וסיפורים ח"ב ע' 192.

ולכאורה כוונתו: כ"ק אדמו"ר נשי"ד הוא ה"נביא . . . כמוך" שבדורנו, והוא הרי השביעי (ועיין בארוכה ד"ה באתי לגני תשי"א), וכמו"כ "מקרבך מאחק" גימטריא אמת שהוא תיקון השביעי. ועוד שאמת הוא ר"ת "תורת מנחם אור" דהיינו כ"ק אדמו"ר.

⁶ ואומרים משמו הרמז לכך במה ששיעור תניא זה המסתיים "מיש לאין תמיד" הוא סוף השיעור תניא של י' שבט (בשנה פשוטה).

⁷ בראשית כא, לג.

⁸ למען . . . אותתי: שמות י, א.

⁹ נראה שכוונתו לרמז לכך שי' שבט תש"י חל בש"ק פ' בא אשר פרשה זו מתחילה בפסוק הנ"ל "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה . . . למען שתי אתתי אלה בקרבך".

¹⁰ היינו שלבד מהר"ת של "למען שתי אתתי", ישנו רמז בתיבת "שתי" גופא, ולכאורה רומז כאן אל שני אופנים שונים: א. "שתי" מרמז על שנת "תש"י", או אפשר לומר ש"שתי" הוא ר"ת י' שבט תש"י.

¹¹ שני פסוקים אלו סמוכים ותכופים זה לזה - תהלים ב, ח-ט.

¹² " . . . והוא בבחי' הוד שבהוד שבמשה כו' וכן במלכא משיחא נאמר ונחה עליו רוח הוי' . . . והוא הודאה הודואה כו' ומשה ומשיח ענין א' כידוע" וכו' עיי"ש.

~ יג ~

ציטוט אודות הזמן שלפני הגאולה

נ"ב

כשיקרב¹ זמנו של אור הגאולה להאיר, יחשיך בראשונה מקורות הזמן וגם יאפיל מהעדר התורה האמיתית² (מנוה"מ שט³)⁴

---

¹ משפט זה הוא ציטוט מן הספר המצויין בסוף דבריו.

² ובפירוש 'נפש יהודה' למנוה"מ שם: "ר"ל כל זמן הגלות נקרא חשך מכח הצרות וגם לזמן הגאולה יהי בתחלה חשך מצרו רבות והן חבלי משיח וגם חשכו עינינו מאור התורה בגלות ובעכו"ם אין תורה אין לנו הלכה פסוקה שנעדר החכמה מהם".

³ = מנורת המאור אות שט.

⁴ ויל"ע מה ראה לנכון לכתוב משפט זה, בפרט בימי בשורה דתשנ"ב; ושמה כתב כן לאחרי כ"ז אדר תשנ"ב.

~ יד ~

ביאור במעלת הגבורות

ב"ה

ברוך גוזר ומקיים (תרומה רפ"ט¹) שהוא ית' שר"ל שוברים מלמע' (בע' הביטושים ר"ל) הוא בשביל לקיים².

גוז"ר בגימט' גבור"ה

וזהו מלח (גבורה וחריף) ממתקת ומקיימת³ את הבשר⁴

ואולי זהו ההמשך גוזר ומקיים מרחם על הארץ כי ברוג"ז (גוז"ר) רחם תזכור⁵ ועי' בסי' בפי' בש"א⁶, ברוך גוזר ומקיים⁷.

– וזהו אתה גבור לעולם א' מחי' מתים ברחמים רבים כו'⁸

-

ולעהיר מענין אודך כי אנפת בי⁹, במכ' כ"ק אד"ש.

¹ מאמר ד"ה ועשו לי מקדש (ש"פ תרומה) תרפ"ט - סה"מ תרפ"ט ע' 145.

² **ברוך . . לקיים:** כל זה הוא לשון אדמו"ר הרי"צ במאמר שם - למעט המילים "שהוא ית'", אשר הרמ"ז הקיפם בעיגול, כנראה כסימן למחיקה.

במאמר שם מבאר ההתבוננות וכוונות שבחלקים שונים בתפלה, ומפרש פירוש המילים "ברוך גוזר ומקיים", דאף כאשר הקב"ה גוזר גזירות על האדם ("ה"שוברים"), מ"מ מטרותם הוא לקיים אותן.

³ להעיר דע"י שמולחים בשר הרבה, יכול להתקיים משך זמן רב ואינו מתקלקל (ראה שו"ע יו"ד סס"ט ס"כ).

⁴ ראה המבואר באורך בלקו"ת ד"ה לא תשבית (ג, ד ואילך).

⁵ פירוש: ע"י "ברוך גוזר ומקיים" ישנו "ברוך מרחם על הארץ", וזה מרומז בנוסח "ברוגז רחם תזכור"

⁶ **ועי' בסי' בפי' בש"א:** = ועיין בסידור (עם דא"ח) בפירוש ברוך שאמר.

⁷ וז"ל שם (ע' סו, א הוצאה ח): ". . . וזהו פי' גוזר ומקיים, פי' ע"י החכמה שבתורה דוקא, להיותה באה בבחי' המדידה כנ"ל, הרי נמדד על ידה אופן הגבלת הכלים ואופן התפשטות האורות בהם, עד שיהי' בגדר המתקיים ולא יהיו ב' הפכים מנגדים, והוא ע"י כח הממוצע דוקא שיש בכחו לחבר ב' הפכים, וזהו גוזר שמצמצם האור וחותרו לפי המדה הנכונה ומקיימו בהרחבת כלי המגביל והוא ג"כ כפי' המדה כו' וד"ל". יעו"ש עוד באורך.

⁸ היינו ע"ד כל הנ"ל - שאמיתת תכלית הגבורות ("אתה גבור") הוא רחמים ("ברחמים רבים").

⁹ ישעי' יב, א. תוכן הפסוק הוא שלע"ל נודה לה' על ייסורי הגלות כיון שהם מכפרים על עוונתינו, ובשיחות כ"ק אדמו"ר לרוב (ראה שיחת אמור ה'תנש"א) מדיגיש שהפשט הנכון יותר הוא שאנו נודה על היסורים עצמם, שאנו נראה איך הם בעצמם טובים (וראה לקו"ת צו טו, ד).

וזהו בצר הרחבת לי¹⁰

-

אדיר במרו"ם¹¹ במרו"ם עולה רפ"ח אדיר עה"כ¹² עולה גבור"ה,

אדיר במרום ד' ר"ת אבי, בחכ' אתברירו¹³

(החכ' תחי' בעלי^{14/15})

---

¹⁰ תהלים ד, ב.

¹¹ אדיר במרום: תהלים צג, ד.

¹² = עם הכולל.

¹³ בחכמה אתברירו: ראה הנסמן באורך בסידור עם דא"ח ע' טו (בהוצאה"ח) הע' 42.

¹⁴ קהלת ז, יב.

¹⁵ נראה בכללות שזה בא בהמשך לכל המבואר לעיל, שכן תוכן המבואר בסידור עם דא"ח בפל" ברוך גוזר ומקיים", הוא בענין הברור רפ"ח ניצוצין שע"י חכמה ובאופן של גבורה דווקא (היינו גבורות דע"י), וראה גם תו"א פ' בראשית (ה, ג) בענין גבורות דחכמה.

~ טו ~

הוספות למבואר בחסידות על הגמ' "כל העונה אמן יהא שמ"י רבה בכל כחו"

ב"ה מ"ד

(ע"ח¹) איש"ר בכל כחו², הוא התו' שנק' עוז³. בכל כחו בגימט' אלקי' (פ"ו) וכן עוז עם האותי' והכולל⁵, ואלקי' ל' כח ועוז כידוע⁶ כו'

להיכל עילאה - רצו"ן - שמ"ו^{7,8}

¹ כוונתו (בפשטות) למאמר ד"ה ועתה יגדל תרע"ח (שי"ל בהוצאה שני' בשנת תשד"מ), שם מבואר ענינים דלהלן.

² ראה המבואר והנסמן בזה בארוכה לעיל סי' ה'.

³ שיר השירים רבה פ"א, ד. פ"ב, ג. ועוד. וראה הנסמן בס' מ"מ ליקוטי פירושים ושינויי נוסחאות' לשם. וראה שם מהערת כ"ק אדמו"ר הצ"צ שמקשר זאת עם ענין "עתה יגדל נא כח אד", הקשור עם ענין עניית איש"ר כמבואר באורך בהערות לסי' ה', עיי"ש.

⁴ כך מבואר במאמר בתרע"ח שם (ע' שן): ". וזהו בכל כחו הוא התורה שנק' עוז וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן, ואין עוז אלא תורה כו". וכן מבואר גם באור התורה שלח ע' תצב: "וזהו כוונת רז"ל כל העונה אישר"מ בכל כחו כו' פי' שמ"י רבא הוא בח"י הוא ושמו בלבד (שהי' 'קודם שנברא כו') ובכל כחו הוא התו' שנק' עוז וכך וכדכתי' ה' עוז לעמו יתן כו". עיי"ש.

⁵ לכאורה אין צריך גם לאותיות וגם והכולל, שכן עו"ז הוא בגימטריא פ"ג, ועם ג' האותיות הוא פ"ו. וע'.

⁶ ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ה ס"ג "וכשיזכיר שם אלקים יכוין שהוא תקיף ואמין אשר לו היכולת בעליונים ובתחתונים".

⁷ רצו"ן שמ"ו: היינו שרצון הוא בגימטריא שמו. ראה הנסמן באורך בהמשך תרס"ו ע' רכד (בהוצאה"ח) הערה 75.

⁸ לכאורה כוונתו: מבואר (באוה"ת, וכ"ה בתרע"ח שם) דע"י התורה משיכים "שמ"י רבא" - שמו הגדול, והכוונה אל "שמו" המוזכר במאחז"ל "קודם שנברא העולם ה' הוא ושמו בלבד", דהיינו הוא"ס שלפני הצמצום (ראה תרס"ו שם באורך). הנה על זה מציינן שמצינו גם בזהר (ח"ב ר, א) דהתורה נקראת "היכלא עילאה דקדושא בריך הוא", היינו שבתורה וע"י התורה נמשך הוא"ס - כמבואר בלקו"ת במדבר ח, ג (ובהביאור ט, א). ועוד.

~ טז ~

ביאור דברי המדרש רבה על מעלת תיבת נח ו"צא מן התיבה"

ב"ה, מ"ו

(מד"ר בראשית פל"ד) בי יכתירו צדיקים כי תגמול עלי, יתכללון בי צדיקא¹,

יכתירו – כת"ר כ"ו², היינו כמו שהספי' כלולין בכתר³,

יתכללון בי כו' ואמרת לי צא מן התיבה⁴,

צ"א – יחוד הוי' אד⁵, המשכת גילוי אלקי' למטה לאפוקי מדרי' התכללותן במקורן (וזהו צא מן התיבה – תיבת נח – יס"א בפנימי' אמא⁶, והתגלות עתיקא – בבינה⁷, אלא הכוונה – המשכה למטה דוקא כו⁸).

¹ עד כאן לשון המדרש רבה.

² היינו שבתיבת "יכתירו" ישנם אותיות כת"ר, והאותיות הנותרות (י, ו) הם בגימטריא כ"ו.

³ כנראה כוונתו דכ"ו הוא גימטריא שם הוי', וד' אותיות שבשם הוי' הם ה' ספירות (י' בחכמה ה' בבינה וכו'). ועיין המשך תער"ב פ"א ע' ב-ג.

⁴ **יתכללון... התיבה:** הוא מלשון המדרש שם; וז"ל המלא: "וידבר אלקים אל נח לאמר צא מן התבה (תהלים קמב) הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך בי יכתירו צדיקים כי תגמול עלי הוציאה ממסגר נפשי זה נח שהיה סגור בתיבה י"ב חדש. להודות את שמך לתת הודיה לשמך. בי יכתירו צדיקים יתכללון בי צדיקא. כי תגמול עלי שגמלת עלי ואמרת לי צא מן התיבה."

⁵ כיון שצ"א הוא גימטריא שם הוי' (כ"ו) ושם אדני' (ס"ה). וראה גם לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רב.

⁶ **יסוד אבא בפנימיות בינה:** עיין ס' מאו"א אות ת' ס"ט (הובא באוה"ת נח ע' סג) "תיבה... גם י"ל י"ל יסוד דאימא ונח יסוד אבא נכנס בה".

⁷ ראה לעיל סימן ז' בהערה. ונראה כוונתו שתיבה – להיות שהיא בחי' בינה – האיר בה גילוי עתיק; וכידוע שבתיבה האיר גילוי מעין הגילוי של ימות המשיח (שלכן גר בה זאב עם כבש יחד עם כל הבהמות וחיות אשר על פני האדמה), וראה אוה"ת נח ע' תרל"ד. וראה הנסמן במאמר ד"ה בסוכות תשבו תשל"ו (סה"מ מלוקט ח"א ע' קעז הע' 31). וראה גם לקו"ש ח"כ ע' 291 ואילך.

⁸ ראה שיחות קודש תשל"ז ח"א ע' 249-250.

~ יז ~

ביאורים בפ"ג תניא / ביאור בסוגית הגמרא שבת "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע"

ב"ה

פ"ג¹, שהוא המשכיל כל דבר²,

כח המשכיל שהוא המקור לחו"ב³ ואוי"ל שזהו הכוונה בחי' כל דבר כ"ל נוש"ב⁴,
דבר חכ' כי אבא יסד ברתא⁵ וזהו דיבור⁶, וכן מצרף - דבור - לחכמה⁷ וכו' (דיבור
רכ"ב בכר - חכ"ג⁸ -).

*

איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע וכולא קמי' כל"ח⁹.

¹ תניא.

² עכ"ל התניא.

³ לכאורה יל"ע, שהרי לשון התניא הוא: "וביאור הענין כי הנה השכל שבנפש המשכל' שהוא המשכיל כל דבר נקרא בשם חכמה כ"ח מ"ה" - ומשמעות הדברים הוא שחכמה הוא שמו של "השכל המשכיל כל דבר", ואיך נאמר ש"כח המשכיל כל דבר" הוא מקור לחכמה ובינה, וכי חכמה הוא מקור לחכמה?

ואולי כוונתו ע"ד המבואר בביאורי הרש"ג (מובא גם בס' מ"מ, ליקוט פירושים, שינויי נוסחאות' ע' קיא): "שהוא המשכיל כל דבר, זה קאי על כח המשכיל לא על הברקת השכל, דהברקת השכל הוא לאיזה פרט כו' וכאן א' שהוא המשכיל כ"ד היינו כח המשכיל הוא הנק' בשם חכ' כח מה... (ומה שבמ"א קורא להברקת השכל בשם חכמה הוא רק שם המושאל)".

דהנה בפשטות, בדרך כלל כשכתוב "חכמה" הכוונה לבריקת השכל (וכמובן מעצם שלילת פירוש זה בנדו"ד), אמנם זהו רק שם המושאל, כיון שחכמה זו של בריקת השכל, אינו אלא פרט היוצא מכח זה של חכמה המבואר כאן. ולפי"ז י"ל בפשטות שכוונת הרמ"ז במ"ש שכל המשכיל הוא מקור לחכמה, היינו לחכמה ע"ד הרגיל - שהו"ע הברקת השכל הפרטית. וק"ל.

וראה בארוכה 'אוצר פירושים על התניא' במקומו ע' שפח ואילך) ובהוספות (ע' תקמה ואילך).

⁴ נ' שערי בינה. היינו שכ"ל הוא בגימטריא נ' - וראה הנסמן לעיל סימן ה' בהערה.

⁵ זח"ג רנו, ב, ועוד - על הפסוק (משלי ג, יט) "בחכמה יסד ארץ". ופי' הדבר שמקור ספירת המלכות (הנקראת ארץ) - ברתא, הוא מספירת החכמה - אבא.

⁶ שכן מלכות נקרא דיבור - וכמו שכתוב בפסוק (קהלת ח, ד) "באשר דבר מלך שלטון".

⁷ פירוש: צירוף האותיות שבדיבור נעשה ע"י בחי' החכמה שבנפש (ראה ד"ה יו"ט שר"ה תרנ"ט - ע' ה'). לשון זה מובא בחסידות בכ"מ וראה הנסמן באורך בסה"מ אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א ע' שה. והמבואר בזה בדרושי חתונה לאדה"א ח"ב ע' תקעב.

⁸ פירוש: דיבור בגימטריא בכ"ר, ובכור הוא בספירת החכמה - ראה זח"ג רסב, א. וראה בארוכה המבואר בזה בסידור עם דא"ח ע' יא, ב (בהוצאה"ח).

⁹ ל' התניא שם: "כי השכל שבנפש המשכלת כשמתבונן ומעמיק מאד בגדולת ה' איך הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וכולא קמיה כלא חשיב נולדה ונתעוררה מדת יראת הרוממות במוחו ומחשבתו לירא ולהתבושש מגדולתו ית' שאין לה סוף ותכלית" וכו' עיי"ש.

וכולא הן ממלא ואפי' סובב, כל"ח קמי¹⁰, ואוא"ל וכולא בגימטר' זו"ן, כי ז"א נק' סובב בערך מל' נוק' שנק' ממכ"ע¹¹, וזהו וכולא ונוק' שהוא ממלא¹² כל"ח קמי'.

*

מדת יראת הרוממות במוחו ובמחשבתו¹³,

יראת הרוממות אולי יראת חכ¹⁴, יראה אותיו' ראי' וזהו חכ¹⁵ (וירא ראשית ל¹⁶ - ראשית חכ¹⁷) וכן יראת הרוממות ר"ת י-ה חו"ב¹⁸. ורוממות הוא בינה דרוממות נק' כתר והתגלות עתיקא בנינה¹⁹,

וזהו לירא ולהתבושש לירא מצד חכ' - (ראי') ולהתבושש מצד בינה כי תשובה אותיות הבושת בושה תשוב ותשובה מצד בינה, כידוע בענין ולבבו יבין ושב²⁰.

*

---

¹⁰ היינו שאין זה תואר בפני עצמו אודות הקב"ה, אלא בהמשך למ"ש - שה' ממלא וסובב - כותב שכל הנ"ל הוא כלא חשיב לגבי הקב"ה בעצמו, שכן אפילו דרגת סובב כ"ע הוא נותן מקום למציאות העולמות באופן של מקיף עכ"פ, וכמבואר בתו"א ד"ה ועשית ציין (פג, ב): "ובחי' זו נמשכה בכל אדם להתבונן בגדולת א"ס ב"ה איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע ואיך שכ"ז אינו אלא בחינת צמצום כי אין ערוך כו'. ומזה ישוב לאהבה את ה' ולדבקה בו ממש בבחינת אהבה העליונה" וכו' עיי"ש.

וראה עוד בענין זה בס' הליקוטים ערך "ממכ"ע, סוכ"ע" ע' תשכט ואילך.
ובלשון התניא ראה גם 'אוצר פירושים על התניא' במקומו (ע' תב ואילך).

¹¹ ראה סידור עם דא"ח ע' י, ג (בהוצאה"ח) וש"נ. וראה גם שם ע' קצג, ג.

¹² ונוק' שהוא ממלא: אינו ברור הכוונה בהוספה זו.

¹³ ראה הל' לעיל בהערה 9.

¹⁴ היינו יראה עילאה אשר בדרגת חכמה - ראה תו"א מקץ מ, ד. וראה הנסמן באורך בתורת שמואל תרמ"א ע' לג הע' 76.

¹⁵ וכמאמר (תמיד לב, ב) "איזהו חכם הרואה את הנולד". וראה לדוגמא לקו"ת צו יז, ב. ועוד.

¹⁶ דברים לג, כא.

¹⁷ תהלים קיא, י. כוונתו שבפסוק א' מקשר בין "ראשית" ל"וירא", ובפסוק אחר מקשר בין "ראשית לחכמה". וראה גם רמב"ן עה"פ "בראשית ברא אלקים" (בראשית א, א). וראה גם בלקו"ת שם - דפסוק זה ד"וירא ראשית לו" מדבר על משה שהוא בחי' משה.

¹⁸ ראה אגה"ת פ"ד (צד, ב).

¹⁹ ראה לעיל סי' ז' ובהערה.

²⁰ ראה לעיל סי' ד'.

וזהו ששים רבוא מלאכי השרת - ר"ת מ"ה - תיקון. אבל אח"כ מלאכי חבלה - ר"ת חס אדמת בני חס²⁸ מ"ח צירופים אחרונים דק"כ צירופי' מאה ועשרים דש' אלקים כאשר יונקים המלאכי חבלה²⁹ (וזהו את עדים מהר חורב³⁰ - חסר האל"ף פל"א כתר מק"כ ונשאר קי"ט. וזהו נתינת מקום שמע"ב צירופים הראשונים ישתלשלו מ"ח צירופים האחרונים³¹).

---

²⁸ אדמת בני חס: נוסח תפילת ערבית בברכת 'אמת ואמונה'.

²⁹ פירוש: השייכות בין "חס" למלאכי חבלה הוא, שיניקת החיצונים של מלאכי החבלה הוא ממ"ח ("חס") צירופים אחרונים של ק"כ צירופי ש' אלקים (היינו ק"כ אופנים כיצד ניתן לכתוב את האותיות של שם אלקים - ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ב ע' יט) שמצירופים אלו יכולים לינק - ראה הנסמן בתורת שמואל תר"ם ח"א ע' שנה הע' 50.

³⁰ שמות לג, ו.

³¹ פירוש: זה שהי' יניקת החיצונים של מלאכי החבלה ממ"ח צירופים אחרונים של צירופי שם אלקים, זהו משום שנלקח מהם "עדים" - כתרם, אשר כתר הוא ענין של "פלא" (ראה הנסמן לעיל סי' ג') ו"פלא" הוא אותיות אל"ף (ראה שם), ובקיצור: כאשר נחסר "עדים" הפירוש הוא שנחסר "א" מתוך ק"כ, ונשאר קי"ט, ומאחר שנסתלק האור כללי של כתר מהצירופים ק"כ, נעשה אפשרות ליניקת החיצונים מהמ"ח צירופים אחרונים.

~ יח ~

ביאור בפרק כ"ד בהמשך תשרי תש"ח

ב"ה

עיקר הסיבה של ההארה הוא העצם, והיינו דההארה הוא מוסבבת בסיבת העצם, א"כ בה נמצא כח העצם אלא בזה יתרון המעלה דהארה על האור¹.

ונראה מהנ"ל הגם שגם האור סיבתו הוא העצם - כי הרי אין לו סיבה אחרת, ומ"מ העצם לגבי האור אינו עיקר הסיבה²,

וי"ל בזה, כי סיבה ומסובב, צ"ל ביניהם - לכאור' - איזה ערך והתדמות, והנה העצם ה"ה בבחי' מושלל מהגילויים, כי הרי זהו גדרו של העצם, [ואפי' הגילויים היותר נעלים, מ"מ ה"ה בבחי' אור, שא"ז גדרו של העצם³,

והגם דהעצם הוא סיבתו, אבל היינו רק בדרך שלימות - (כי כל עצם נושא בעצמו הגילוי שלו ולמע' י"ל זהו הענין דיכולת - הנק' בל' רצון⁴ - באופן היותר נעלה

¹ עיקר . . האור: זהו ציטוט ממאמר ד"ה תודעני תש"ח (המצויין לקמן בסוף) ספכ"ד.

נקודת הענין המבואר שם - בענין 'אור' ו'הארה': אור - היינו גילוי מעצמותו, אשר ממנו לא ה' יכול להיות ההתהוות משום שהנבראים היו מתבטלים מעצם הגילוי, משא"כ הארה - אינה מגלה את העצמות כ"א הארה ונקודה א' ממנה בלבד, וע"כ יכולים הנבראים להתהוות ממנה.

יתירה מזו: דווקא משום שההארה אינה מגלה את המאור כמו האור - על כן היא בבחי' העדר המציאות לגמרי, שכן אין בה שום מעלה וחשיבות ותוכן כלל, לכן היא יותר כלי שבה יעבור כח העצם, משא"כ אור, דמאחר שענינה הוא לגלות את העצם אינה בבחי' העדר המציאות לגמרי.

ובבואו לבאר מדוע באמת 'העדר המציאות' של ההארה גורם לכך שיהי' כלי יותר לכח העצם מבאר שזהו משום שלגבי הארה אנו אומרים ש"עיקר הסיבה שלו" הוא העצם, היינו שעיקר הסיבה מה שהארה זו קיימת הוא בסיבת העצם.

² כוונתו, אשר בדבר זה ישנו נקודה הדורשת הרחבת הביאור, והוא בהבנת החילוק האמיתי שבין אור להארה, שהרי אם הטעם האמיתי לכך שדוקא בהארה נמצא כח העצם הוא משום שנלאחרי כל החשבון הנ"ל עולה (שההארה קיימת רק בסיבת העצם, קשה, שהרי דבר הפשוט הוא שגם האור אינו קיים אלא בזכות ובסיבת העצם, וא"כ מאי שנא האור מההארה?

³ וממילא, ה' לכאורה צריך להיות מופרך בכלל שהעצם יהי' סיבה לכל סוג גילוי ואפי' של אור ואפי' בדרגה הכי נעלית.

⁴ במאמרים המבארים את ענין ה'יכולת' לעומת 'כח' מבואר שיכולת אינו ענין פרטי אשר בעצם, אלא שהעצם הוא כל יכול באופן פשוט ופשיטות זו מתגלה בכל יכולת, ובדומה לכך מבואר לגבי רצון, שאינו כח פרטי אלא כל ענינו הוא 'הטיית הנפש'. אמנם מובן שזה אינו בדומה ממש, דאף שענינו של רצון אינו אלא תנועת העצם, מ"מ **תנועה** זו מוגדרת היא; ונראה דזהו כוונתו במה שהוסיף מיד אח"כ "באופן היותר נעלה ומופשט כמובן". ובאמת שבפשטות שכלל הנ"ל כתוב בתניא רפמ"ח: ". . א"ס ואין קץ ותכלית כלל לאור וחיות המתפשט ממנו ית' **ברצונו הפשוט ומיוחד במהותו ועצמותו ית' בתכלית היחוד**", היינו שלענין היכולת (שהרי אין שייך שם רצון כמו שהוא בספירות ובסה"ש, שהרי קאי בלפני הצמצום), קורא "רצון", אלא שמוסיף שהוא "רצון הפשוט" וכו', ולכן אף הרמ"ז מוסיף כאן "באופן היותר נעלה ומופשט כמובן".

וּמוֹפְשֵׁט כְּמוֹבֵן⁵) - כִּי מוֹכְרָחִים אֵנוּ לּוֹמֵר שִׁישׁ לְמַעֲלָה בְּעַצְמוֹתוֹ כְּבִיכּוֹל הַיְכּוֹלֵת עַל מִינֵי הַגִּילּוּיִים - וְזֶהוּ נִק' אֹר כו'⁶],

אֲבֵל הַהֲאָרָה (שְׁזֵהוּ בְּבַחִי' וּמְדַרִי' שֶׁנִּתְגַּלָּה רַק אַחַר הַצְּמֻצוֹם, שְׁבַד"כ הו"ע שֶׁלְצוֹרֶךְ בְּרִיאַת וְהַתְּהוּוֹת הָעוֹלְמוֹת כו') הִרִי אֵינן יְכוּלִים לּוֹמֵר שְׁזֵהוּ מִצַּד שְׁלִימוֹת הָעֵצִים - כִּי אִיזָה עֶרֶךְ יֵשׁ לְבְרִיאַת וְהַתְּהוּוֹת לְגַבֵּי עַצְמוֹתוֹ ית' שֶׁלִּפְנֵי הַצְּמֻצוֹם כו' - הִרִי מִצַּד גִּילּוּיִים - הֵינּוּ אֹר - אִי"ז גִּילּוֹי הָעֵצִי (שְׁלִימוֹת) שִׁיְהִי ח"ו חֶסְרוֹן בְּלִי זֶה⁷,

רַק הַתְּהוּוֹת הַהֲאָרָה הִיתָה רַק כִּיּוֹן שֶׁכַּךְ עָלָה בְּרִצּוֹנוֹ, שֶׁאֵינן לֹזֶה מִקּוֹם בְּגִילּוּיִים הֵינּוּ בְּבַחִי' אֹר, (וְעִי"ז ג"כ מִמִּילָא בָּאָה הַהֲאָרָה בְּהַעֲדֵר גִּילּוֹי בְּאֹפֶן כִּזֶּה שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּעוֹלְמוֹת, וְאִינָה פּוֹעֵלֶת בִּיטוּל בְּהֵם כו') א"כ הִרִי עֵיֶךְ הַסִּיבָה שֶׁל הַהֲאָרָה הוּא הָעֵצִים - הֵינּוּ הָעֵצִים שֶׁלְמַעֲלָה מִשְׁלִימוֹת הַגִּילּוּיִים שֶׁהו"ע אֹר כו'⁸ (שִׁיךְ לַד"ה תּוֹדִיעֵנִי תש"ח).

⁵ ראה הערה קודמת.

⁶ פירושו: לגבי אור, אפשר עוד לתרץ קושיא הנ"ל - כיצד יתכן שהעצם יהי' סיבה אליו - משום שחלק משלימות העצם הוא היכולת שלו להתגלות. אך כמובן כל זה שייך רק באם הוא אכן מתגלה, היינו שמהותו מתבטא בגילוי זה. וזה שייך דווקא באור עצמי.

⁷ פירושו (בהמשך להערה הקודמת): אבל בהארה, כיון שאין היא מבטאת ומגלה כלל את מהותו של המאור, שהרי בריאת שמים וארץ הוי ממש מלין דהידיוטא, וא"כ בזה אינו מתגלה כלל, וא"כ נמצא שמחד גיסא אין היא בערך שתהי' בסיבת העצם לכאורה, ולאידך אין היא חלק משלימות העצם, וא"כ צריך הבנה אחרת באופן התגלותה מהעצם.

⁸ פירושו (בהמשך להערה הקודמת): ומה שאנו מוצאים בפועל שכן נתהווה הארה זו בסיבת העצם, הנה ע"כ צריך לומר שאין זה מצד איזה 'ענין טבעי' של שלימות העצם, אלא זהו רק משום שבעצם ישנו חלק שבו הוא אינו תלוי בשלימות העצם, אלא ביכולתו לעשות דברים שאינם חלק משלימותו (שהרי שלימות אינה מעלה עצמית, כ"א מעלה שאנו מוצאים בכל דבר מצד הגילויים שלו, שכאשר יש בדבר את כל המעלות יחד נחשב הוא שלימות, וע"כ, כאשר אנו אומרים על העצם שיש דברים שבאים משלימותו, א"ז מגלה את כח העצם האמיתי, ודוקא כאשר מהווה הארה שאינה משלימה אותו, אז נתגלה יכולתו העצמית באמת).

ובתוך הדברים, מבאר בחצו"ג דבר נפלא: בפשטות המאמר (לולי כל הנ"ל) ה' מקום לדייק קצת: מהו הגורם לכך שבהארה יהי' כח העצם יותר מבאור, אם הוא משום שההארה היא 'יותר בבח' העדר המציאות', או משום ש'עיקר סיבת ההארה הוא העצם'?

אמנם לפי הנ"ל ממשיך ומבאר, דהא בהא תליא: הטעם לכך שההארה שנתהווה עבור בריאת העולמות הוא בבחי' העדר המציאות והגילוי, הוא משום שהארה כזו מוכרחת לבוא ממקום כזה בעצם שאינו צריך אל השלימות (כיון שבריה"ע אינו משלימות העצם ח"ו), ועל כרחק זהו מקום שלמעלה מגילויים.

~ יט ~

ביאור הדרגא של 'גואל ראשון' וגואל אחרון'

ב"ה תש"ן

מובא דמשה גואל ראשון ומשיח גואל אחרון - זה שייך לאני ראשון ואני אחרון!
כו'

במשה² הי' התגלות מחיצוני' הכתר³

חכ"ע⁴ (מאין תמצא⁵) וזהו אם יגאלך טוב גו' וא"ל אנכ"י אגאלך⁶ בחי' הכת"ר⁷.
ולהעיר ואנ"י אחרון' עולה של"ב במכון⁸.*

¹ ישע"י מד, ו.

ויש להעיר: בד"כ מבוואר (ראה מאמר ד"ה מים רבים תשי"ז סה"מ מלוקט ח"א), שאני ראשון היינו כתר, ואני אחרון היינו מלכות; אמנם כאן מפרש דאני ראשון שייך למשה רבינו, ואני אחרון שייך למשיח, ובהמשך מבאר שמשה שייך לחיצוניות הכתר, ומשיח לפנימיות הכתר. ובאמת כן מבוואר ג"כ בפ"א אני ראשון ואני אחרון, והכי איתא באור התורה ויקרא ע' ר"ט: "ועו"ל. . . עפמ"ש בע"ח שמ"א ספ"ג בפ"א אני ראשון ואני אחרון דאני ראשון היינו הבחי' שבכתר מה שהוא ראש ושרש הנאצלים וזהו בחי' א"א ואני אחרון היינו הבחי' שבו שלמעלה גם מהיות שרש ומקור לנאצלים והוא בחי' עתיק שהוא בחי' אחרונה שבמאציל כו" עיי"ש.

² מן הנחוץ לציין אשר בנוגע לבחי' משה רבינו ע"פ הקבלה והחסידות, כתב כ"ק אדמו"ר מכתב **ארוך ועמוק** אל הרמ"ז (בשנת תש"ד, ונדפס מאז בקונטרס בפ"ע) המביא ריבוי עצום של מראי מקומות הנראים כאילו כולם סותרים זה לזה, בענין בחי' ומדריגת משה רבינו, ומיישבם כ"ק אדמו"ר דבר דבר על אופנו.

³ כמבוא בקונטרס הנ"ל (ס"ה) מאמר ד"ה אלה הדברים תערג (ס"ק קס"ז): ". . . אך הענין הוא שביקש בחי' החכ' כמו שמתלבש בזה בחי' פנימיות הכתר כו', והו"ע פני' אבא פני' עתיק. . . אעפ"כ א"ל כו' לפני לא יראו כו' . . . רק מבחי' אחוריים", היינו שמשה רצה פנימיות הכתר, אך לא קיבל אלא "וראית את אחורי", וכן מביא עוד שם מדברי הרמ"ז "מרע"ה קי"ל דלא זכה אלא למדרי' חי', והוא מפני' אריך, שהוא חיצוניות עתיק המושפע לאבא במקומו, אבל המשיח יתעלה למע' בפני' עתיק כו'".

⁴ = חכמה עילאה.

⁵ איוב כח, יב ("והחכמה מאין תמצא"). ועיין אבות דר"נ פי"ב מ"ה שדרשו זה על משה רבינו.

⁶ **אם יגאלך . . . אגאלך**: ל' הפסוק רות ג, יג (בשינוי קל): "ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכ"י".

⁷ אנכי הוא דרגת הכתר - עיין ס' הליקוטים ערך 'אני, אנכי'.

מפרש כאן את הפסוק על גואל ראשון וגואל אחרון, ומפורש שגואל אחרון הוא בדרגת "אנכ"י דהיינו כתר שהוא דרגת משיח.

⁸ שהוא גימטריא של שם כ"ק אדמו"ר (מ"מ). וראה לעיל ס"ד והנסמן שם.

ואצל מרע"ה כתי' וראית את אחרי⁹ (על בקשתו הראני נא את כבדך¹⁰) א"ת אחר"י
עולה כמספר כת"ר (אבל ע"י חילופי אותי¹¹) וזהו והחכ' (משרע"ה) מאי"ן
(כת"ר¹²) תמצא כו'.

***

והוא יש"ב ממל"י¹³

***

אראנ"ו ול"א עת"ה¹⁴ - 15770

(* עי' בלקו"ת פ' מסעי (צג, ע"א) בהגה"ה במ"מ בסופו¹⁶).

---

⁹ שמות לג, כג.

¹⁰ שם יח.

¹¹ חילופי האותיות מורה שזהו גילוי בדרגא נמוכה יותר (ראה המבואר ב'שער היחוד והאמונה' ספ"א), והיינו מ"ש לעיל שמשה קיבל רק מחיצוניות הכתר.

¹² ראה תניא אגה"ק סי"ז.

¹³ במדבר כב, ה. לא נתבאר כוונתו בהבאת פסוק זה, ואולי הי' לו בזה ר"ת לשמו של כ"ק אדמו"ר (ממ"ש) ושם אביו (בל"י בן לוי יצחק).

¹⁴ במדבר כד, יז.

¹⁵ בגימטריא.

¹⁶ "ועיין ברבות וישלח פרשה פ"א מענין חותמו של הקב"ה אמת ובשה"ש רבה ע"פ לסוסתי ברכבי שהוא ע"ש אני ראשון ואני אחרון כו' ועמ"ש מזה בד"ה ראשי המטות".

~ כ ~

פעולות בעולם בדרך תיקון וטבע, ולא בדרך שבירה

ב"ה, מ"ו,

(דברים ב, כו) ואשלח מלאכים ממדבר קדמות¹

ועי' בפרש"י ד"א כו' ממך למדתי שקדמת לעולם, יכול היית לשלוח ברק א' ולשרוף את המצרים, אלא שלחתני מן המדבר אל פרעה כו' במתוך².

(שבת פ"ט א') שמו קדמות - שנתנה קדמות עליו³ ובתו"ת⁴ רומז לתורה שנק' קדמות (פסחים נד, א) שהתו' קדמה לעולם, ה' קנני ראשית דרכו ע"ש.

---

¹ "ואשלח מלאכים ממדבר קדמות אל סיחון מלך חשבון דברי שלום לאמר" - בפסוק מתואר, שבתחילה שלח משה שלוחים אל סיחון לעשות עמו שלום.

² זו"ל רש"י שם: "אע"פ שלא צוני המקום לקרוא לסיחון לשלום, למדתי ממדבר סיני, מן התורה שקדמה לעולם, כשבא הקב"ה ליתנה לישראל חזר אותה על עשו וישמעאל, וגלוי לפניו שלא יקבלוה, ואעפ"כ פתח להם בשלום, אף אני קדמתי את סיחון בדברי שלום.

דבר אחר ממדבר קדמות, ממך למדתי שקדמת לעולם, יכול היית לשלוח ברק אחד ולשרוף את המצריים, אלא שלחתני מן המדבר אל פרעה, לאמר שלח את עמי במתוך."

³ זו"ל הגמ' שם: "... והיינו דאמר ר' יוסי בר' חנינא ה' שמות יש לו, מדבר צין על שם... מדבר קדמות שנתנה קדמה עליו...".

⁴ ככל הנראה זהו ר"ת 'תורה תמימה', אשר הדברים הבאים הם לשונו ממש, דעל הפס' "ואשלח... ממדבר קדמות" הביא התורה תמימה את דרשת הגמרא משבת פט, א הנ"ל, והעיר בהערה טו: "רומז להתורה שנקראת קדמות כמו שדרשו בפסחים נ"ד א' שהתורה נבראת קודם שנברא העולם שנאמר (משלי ה') ה' קנני ראשית דרכו, יעו"ש".

קדמות בגימט' תקן, כי זהו ש' דתקון לא בדרך שבירה כ"א במתינות ובתיקון⁵, כידוע בלקו"ד⁶ ובשיחות⁷ מרצונו של אדה"ז בפ"ב⁸, שיהי' הכל בדרך תיקון ולא בדרך שבירה, כן הסיפור של קידוש לבנה וכו'⁹ עד שהפה שאסר הוא הפה שהתירו¹⁰ וכן במאסר בלנגד' (רפ"ז)¹¹ שצייתו אח"כ לכל משאלותיו ואפי' הספרים וידוע מה שאמר רבינו (לאח"ז) למה הי' נצרך כ"ז האם לא הי' ביכולתו לעמוד ג"ט¹² למעלה מהארץ וכו' (וכן בכעין לזה הויכוח לאחר המאסר בפ"ב מהר"ר ברוך ז"ל¹³ עם אדה"ז וכו'¹⁴).

---

⁵ שכן כל תוכנו של פי' רש"י הנ"ל הוא שמשה רצה לעשות הכל בדרך הטבע, אף שהי' ביכולתו וביכולת הקב"ה לשרוף את כל המנגדים, אלא שרצה לעשות זאת בדרך של תיקון (אורות לפי ערך הכלים, ולא לשבור את הכלים ע"י אור גדול יותר).

⁶ ראה לקוטי דיבורים ח"ד ע' תשנג, א.

⁷ דכ"ק אדמו"ר. ראה לקו"ש ח"ה ע' 80. חל"א ע' 48. תו"מ ח"ד ע' 182. חל"א ע' 76. חל"ח ע' 264. ועוד.

⁸ = בפעטרבורג.

⁹ כמסופר ומבואר במקומות שנסמנו לעיל; בדרך לא' החקירות שחקרו את כ"ק אדמו"ר הזקן, העבירו אותו בספינה, ובדרכו חפץ לקדש את הלבנה, ויבקש מאת הפקיד לעצור את הספינה, ומשזה סירב, עצר אדה"ז את הספינה בדרך מופת, אמנם לאחר מכן נתן לספינה להמשיך, ושוב ביקש מהפקיד שיעצור את הספינה, ואז הסכים (בתנאי שאדה"ז יתן לו ברכה), עיי"ש.

¹⁰ **עז שהפה . . שהתיר:** פירוש, שדווקא זה שלא רצה לעצור את הספינה, הוא עצמו יסכים ויעצור מדעת עצמו את הספינה.

¹¹ **בלנגד' (רפ"ז):** כוונתו למאסרו של אדמו"ר הריי"צ בלנינגרד בט"ו סיון תרפ"ז (ראה 'רשימת המאסר' בארוכה).

¹² ג' טפחים. ולהעיר, דלע"ע לא מצאתי שיסופר כך אודות אדמו"ר הריי"צ, אך כמובן ויתכן ששמע זאת הרמ"ז בעצמו מאדמו"ר הריי"צ.

¹³ היינו ר' ברוך ממעזיבוז נכדו של הבעש"ט.

¹⁴ כמו שכתב אדה"ז במכתבו (אג"ק שלו ע' שע בהוצאה"ח): ". . ואחר כך שאל אותי, למה אתם צריכים לכל זה, הלא יכול להמתיק הדינין בהעברת היד על המצח ועל הפנים. ואמרת לי הלא יעקב אינו בודאי הי' יודע להמתיק הדינים, ועכ"ז אמר אכפרה פניו במנחה . . עיי"ש. וראה המבואר בזה באורך בתורת מנחם חל"ח ע' 266 ואילך.

~ כא ~

ר"ת/ גימטריות

נ"ו,

מלך¹ (מל' דאצי') במשפט יעמיד ארץ (בי"ע²).בכ"ם ברכו י' כל מלאכיו ברוך כבוד י' ממקומו³(אוא"ל: בכ"ם ר"ת ע"ב⁴ - ממקומו⁵)מלאים זיו ומפיקים נגה⁶ - מזו"ן⁷ - פנימי⁸

---

¹ פסוק במשלי כט, ד.

² לכאורה צ"ע, דאם כוונתו לר"ת של המילים "במשפט יעמיד ארץ" לכאורה הי' צריך להיות הר"ת - "בי"א" בא' (ושמא כוונתו שא' וע' הם אותיות המתחלפים), ובאמת שכן נראה ממה שהניח נקודה על גבי האותיות ב' י' א' (כדרכו כאשר רוצה לרמז ר"ת - אמנם יל"ע א"כ מאיזה טעם הניח נקודה גם על האות מ' שבתית "מלך"). ושמא חזר בו ממה שכלל "ארץ" בר"ת, ועשה הר"ת מתיבות "במשפט יעמיד" וחישב גם היו"ד וגם העי"ן של תיבת "יעמיד".

[ומובן שלולא הנקודות שעל גבי התיבות, הי' מקום לפרש דכוונתו מצד תוכן הכתוב "יעמיד ארץ" דהיינו ברא את העולם - והכי נמי מפרש בבראשית רבה (פי"ד, א): "מלך זה מלך מלכי המלכים הקב"ה. במשפט יעמיד ארץ, שברא את העולם בדין, שנאמר בראשית ברא אלקים".

ולהעיר גם מהמבואר בלקו"ת בלק (עב, ב): ". דיש ב' בח' במדת מלך . . שבימות החול כשמתלבש בבי"ע מלך זוטא איקרי וירידה זו הוא ע"י גבורות וצמצומים . . ואזי במשפט יעמיד כו", היינו ש"במשפט יעמיד ארץ" קאי על מל' כפי שהוא בבי"ע].

³ פירוש: בכ"ם הוא ר"ת של ברכו י' כל מלאכיו, וגם ברוך כבוד י' ממקומו. מקור ר"ת זה בע"ח שער הכללים פ"ב. הובא בחסידות בכ"מ, ראה אוה"ת שמות ח"ב ע' תקנא (גם מי כמכה בא-לים ה' ר"ת בכ"ם). ועוד. תורת שמואל תרכ"ס ע"ע יט ואילך. לג ואילך. נח-נט ואילך. תרל"ג ח"א ע' רלה. תרל"ד ע' רנב, רסד. תרל"ט ח"א ע' ע, קיט. ועוד. המשך תער"ב ח"ג ע' א'שכז. ועוד. תורת מנחם ח"ו ע' 21. ח"י ע' 124. ועוד.

⁴ היינו שבכ"ם הוא בגימטריא של ע"ב. ומובא בשם השל"ה שמכ"ב בגימטריא ע"ב (מובא באוה"ת שם ע' תקס).

⁵ פירוש (בדרך אפשר): בחסידות מבואר (ראה לקו"ת שיר השירים מז, ג ועוד) שפירוש "ברוך כבוד ה' ממקומו" הוא שיומשך כבוד ה' משרשו שהוא חכמה עלאה. ועוד מבואר בחסידות ששם ע"ב (א' מהד' גימטריות של שם הוי" כפי שנכתב עם המילוי) הוא בספירות החכמה (עיין ס' הליקוטים ע' הוי', שם ע' קעג ואילך).

⁶ נוסח תפילת א-ל אדון בברכת יוצר של שבת.

⁷ הוא ר"ת "מלאים . . נוגה". וראה גם בס' ויקח משה ריש פ' מקץ. ועוד. ומבואר השייכות בכ"מ ע"פ הפסוק (דברים לג, יד) "ממגד תבואות משמ", שע"י אור השמש צומח התבואה בטוב (ראה רש"י שם).

⁸ ראה תניא ספ"ה.

(ע"ב, ג' א'רפ"ה⁹)

*

כללא¹⁰ דאורייתא לאכללא שמאלא בימינא¹¹

---

⁹ ע"ב ג' א'רפה: לכאורה ה' נראה דזהו ציון להמשך תער"ב ח"ג ע' א'רפה, אך אין נראה שם שייכות לנושא. ושייך גם שהג' אותיות אחרונות הם רס"ה - וכוונתו שבתרס"ה מבואר ענין "מלאים זיו ומפיקים נגה" (בע' שו בהוצאות הישנות). ועצ"ע.

¹⁰ לשון זה "כללא דאורייתא" הוא ל' הזהר לרוב. הלשון "לאכללא שמאלא בימינא" מובא בזהר בכ"מ - וראה זהר ח"ב כז, ב. פד, א.

¹¹ בכת"י ציון נקודה מעל האותיות ל'(אכללא) ש'(מאלא) ב'(ימינא), ולכאורה כוונתו לגימטריא של שמו של כ"ק אדמו"ר (מ"מ) (ולכאורה כוונתו לרמוז, שזהו "כללא דאורייתא") וכדרכו בקודש של הרמ"ז - ראה לעיל סי' ז' והנסמן שם.

~ כב ~

גימטריות ור"ת בקשר עם משיח

מ"ו

מלאכי בסופו¹

הנה אנכי שולח לכם (את אלי' הנביא) ר"ת² עולה כמנין יו"ד - שבט³ (ועה"כ⁴: מ"מ בדיוק⁵) וס"ת מ' חתן י"י.

חבלי משי"ח: מ"ש⁶ חתן י"י. בן לו"י, חנה

---

¹ פסוק אחד לפני האחרון בספר מלאכי (ג, כג): "הנה אנכי שולח לכם את אלי' הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא".

² של"א.

³ ראה לעיל סי' יב.

⁴ של"א עם הכולל יוצא של"ב.

⁵ ראה לעיל סי' ז וש"נ.

⁶ ר"ת שמו ושם משפחתו של כ"ק אדמו"ר (וי"א דה-ש' הוא ר"ת "שמו").

~ כג ~

התעוררות באיסור תליית תמונות נשים

ב"ה

קדושים תהיו

איסור ההסתכלות בצורת נשים המצוירת על הלוח ס' מחזה עינים: גם בצורות נשים המצוירת על הלוח הנקראים בילדער-פאטרעטין ופאָטאָגראַפִּין, ג"כ אסור להסתכל בהם מדיני דגמ' כי זהו מביא להרהורי עבירה ומעורר מאד לתאוה ומקורו מחז"ל סנהדרין ל"ט¹ יעו"ש. וא"כ הלא היא מוכח מגמרא מפורשת אשר חלילה וחלילה להסתכל בתואר אשה המצוירת על הלוח בפאטרעט בבילדער המצוירת בסממנין (פיקטשערס) יען כי הצורות האלה מעוררת לתאוה ח"ו. והיא בכלל ונשמרת מכל דבר רע.

וא"כ מה מכוּעַר הדבר האיסור החמור הזה אשר תלויים בבתיים רבים (ואפילו אצל בני תורה, רבנים, שו"בים וחסידים) פאטרעטין של נשים, אשר מלפנים עשתה זאת איזבל המרשעת במרכבת אחאב לעוררו לתאוה² וכעת עושות בנות ישראל בבתייהן תולות בבית צורות נשים ממשפחתן וכו' ואין מוחות בידן.

ומה יעשה איש אורח יר"ש ות"ח שבא פתאום לבית של חסיד א', ובה בשעה שרוצה להתסכלת בתמונות דמות קדוש של איזה רבי גאון וצדיק, הנה מימינו או משמאלו נמצאים תמונות של נשים זקנות ולפעמים גם בתולות, והאורח בלי מתכוון מביט עליהם (וממילא לפעמים גם זה גורם להרהור כו').

לכן כל ירא שמים, צא יאמר לציורי נשים, ובל יעזוב לאשתו ובנותיו לתלות אותן על קירות הבית (רק במקום בלתי יראה לעיני כל) ואם אינו מוחה בידן הוא נתפס על אותו עון, כמ"ש בגמ' שבת דף נ"ד³ על פרתו של ר"א מתוך שלא מיחה בה נק' על שמו ע"ש. ואמרו חז"ל⁴ כל שאפשר למחות באנשי ביתו ואינו מוחה, הוא נתפס

¹ ע"א: "רבא אמר זונות ממש, אחאב איש מצונן היה ועשתה לו איזבל שתי צורי זונות במרכבתו כדי שיראה אותן ויתחמם".

² כמבואר בסנהדרין שם.

³ ע"ב, במשנה: "פרתו של רבי אלעזר בן עזרי' היתה יוצאה ברצועה שבין קרני' שלר ברצון חכמים", ובגמרא: "תנא לא שלו היתה אלא של שכניתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת של שמו".

⁴ שם.

על אנשי ביתו. באנשי עיר הוא נתפס על אנשי עירו, בכל העולם נתפס על כל העולם כולו. ולכן אם בר אוריין ות"ח אינו מוחה באשתו ובנותיו מלתלות צורות הנשים בביתו, ה"ה נתפס בזה, ואוי לו מאותה בושא ואוי לו מאותה כלימה ויום הדין.

ובס' טהרת ישראל⁵ בשער הטהרה אות לד: ונשמרת מכל דבר רע, אזהרה שלא יסתכל באשה נאה אפילו היא פנוי', בא"א אפילו היא מכוערת ולא בבגדי צבע של אשה כו' וכ"ש שלא יסתכל אדם בתואר אשה מצוירת בפאטרעט שמעוררת לתאוה ר"ל עכ"ל. ע"כ אנו צריכים לשמוע להנ"ל ועי"ז ביתו יתברך בכל מילי דברכות וכ"ט סלה:

ועי' מזה בפתחי תשובה יו"ד סי' קמ"א סק"ו. קב הישר⁶ פרק ב' אות ב'.

ועי' קדושת העינים מלהסתכלות נזכה במהרה בימינו להיעוד כי עין בעין יראו⁷ גו' וראו כל בשר יחדיו⁸ גו' ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים⁹, אמן, אמן, אמן סלה ועד:

ועד למען אהבת ישראל ושמירת הדת

⁵ להרב ישראל יצחק אבד"ק פראגא.

⁶ להרב צבי הירש קאידנוור, אבד"ק פרנקפורט וקראקא. נדפס לראשונה בשנ' תס"ה.

⁷ ישעי' נב, ח.

⁸ שם מ, ה.

⁹ נוסח התפילה, שמו"ע, סוף ברכת רצה.

~ כד ~

ביאור במאמר ד"ה בהעלותך ה'ש"ת

אייר מ"ז

וממילא המה ג"כ בעלי' וסילוק!¹

משא"כ כשהרצון הוא מכוון לאיזה כח פרטי שיהי' בהתגלות ובהמשכה כו', הרי אינו שייך לומר שיהיו כל הכחות בהתגלות ובהמשכה אז, כי מה שייכות שאר הכחות להרצון פרטי שיתגלה דוקא הכח הזה - כי הלא בעצם בטבעם הרי יש בהם עילוי בדכיקותם במקור, וממילא התגלות הרצון לאיזה כח בפרט אין זה מכריח שאר הכחות²,

¹ לשון זה הוא ככל הנראה מאמר ד"ה בהעלותך ה'ש"ת ס"ה (ע' 130): "והנה כאשר הרצון נמשך באיזה דבר אנו רואים דשאר הכחות זולת אותו הכח שבו מתלבש הרצון אינם נמשכים, והיינו שאינו דומה כמו שהוא בעליית וסילוק הרצון שאז הנה כל הכחות הם בעלי' וסילוק שמפני סילוק ועליית רצונו בהדבר שא"א להשיגו אינו רואה מה שלנגד עיניו ואינו שומע מה שמדברים אליו ואינו מבין ומשיג גם בשכלים הפשוטים שאפשר לו להבין ולהשיג אותם, דכל זה מפני שהרצון הוא כח עליון הרי ה' ראוי אשר גם בהמשכה דכאשר הרצון נמשך באיזה דבר יהיו כל הכחות נמשכים אחריו בדרך ממילא כמו שהם נמשכים בעלי' וסילוק" יעו"ש באורך. ואריכות הביאור שם הוא ביאור על מ"ש במאמר ד"ה וכל העם רואים תרס"ה קרוב לסופו ע"ש.

בדברים שלהלן יבאר הטעם לחילוק זה - אשר בהסתלקות הרצון יסתלקו כל הכחות, ואילו בהתגלות הרצון (באיזה ענין פרטי) לא יתגלו כל הכחות, כ"א הכח אשר אליו שייך הרצון.

ולכאורה צע"ג, שכן במאמר הנ"ל בה'ש"ת מבואר להדיא הטעם בדבר: "וליהיות כח הרצון מובדל מהכחות לכן כאשר הוא בהמשכה לאיזה דבר אין שאר הכחות נמשכים בדרך ממילא לדבר ההוא מפני הבדלת ערכו מהם", ולמה הוצרך לפרש ביאורים חדשים לבאר החילוק בין הסילוק להמשכה.

והנה, זה וודאי אין חולק, אשר הביאור שבמאמר שם צריך עדיין לתוספת ביאור, שכן אם הטעם לכך שאין שאר הכחות מתגלים ע"י גילוי הרצון הוא משום שהם בהבדלה, א"כ כיצד מועיל זאת לכח הפרטי בו מתגלה, ועוד צריך להבין, למה כאשר מסתלק הרצון יש לכך השפעה על הכחות אע"פ שהם בהבדלת הערך? וזה יתורץ במה שמוסיף לקמן, וכפי שיתבאר בהערות.

² פירוש (בהמשך להערה הקודמת): כל אור בטבעו נמשך אל מקורו, וממילא, כל אור שנמשך למטה ואינו שב למקורו הוא בבחי' חידוש ולא טבעי. חידוש זה נעשה ע"י כח אור עליון הנקרא כח הרצון המכריח את האור להתגלות, וכל כח וכח, צריך שיהי' בו רצון זה המכריחו שיתגלה. אמנם הכלל הוא "אין לך בו אלא לחידוש", וכשהרצון מחדש ירידה זו בכח א' אין שום טעם שיפעול זה חידוש בכח אחר.

- אמנם זה שייך לומר (לכאורה) רק לאחר הביאור שבמאמר, שכן אם ה' ברצון רק הפרט של 'כח עליון', לא ה' זה בדרך הכרח, אלא בדרך ממילא. דכאשר מתגלה דרגא גבוה יותר בנשמה - הרי "בכלל מאתיים מנה", ויתגלו גם הפרטים, ורק לאחר שנתבאר שבעצם היחס של רצון הוא באופן של הבדלה, ואינו פועל בדרך ממילא התגלות הכחות, ורק בדרך חידוש והכרח, מובן למה שייך לומר "אין לך בו אלא לחידוש".

ועוד זאת באם הרצון הוא לאיזה כח פרטי (כמו לשכל או לראי' ולשמיע' וכו') הנה כשיהי' אז התגלות גם שאר כחות, הרי אין זה כפי רצונו, ורצון הוא שיהי' דוקא כפי הרצון, ואם אינו כפי הרצון ה"ז היפך הרצון כידוע (שבועות צ"ג שיחה³),⁴ משא"כ בסילוק ועליית הרצון, הרי נתבטל הרצון וכו'.

---

³ ספר השיחות תרצ"ב-ה ע' 231. לקו"ד ח"ד ע' א'תקכא: ". דבכחות הנפש הנה כח הרצון משתנה מכל הכחות בזה שהוא מדויק להיות כמו רצונו, ואם יחסר גם איזה פרט גם קל אז חסר מעצם הדבר ואינו דומה לשכח ומדות שגם המקצת מהם דבר הוא, וכמו כאשר מבין חצי שכל ומשיגו הרי אותו המקצת מה שהוא יודע ומבין הוא שכל אלא שאינו עדיין השכלה גמורה בכל פרטי' וחסר לו שלימות הבנת הענין. . משא"כ ברצון, לא מיבעי דחצי דבר אינו ענינו כלל, אלא גם כאשר אינו כפי דיוקו הרי אינו רצון, ולא עוד אלא שהוא היפך הרצון" וכו'.

⁴ פירוש (בהמשך להערות 1,2): לא רק שזהו חידוש בכלל שיתגלה כח, כיון שטבעו הוא לידבק במקורו - והכלל הוא שאין לך בו אלא לחידושו, אלא אדרבא: אין ברצון כח לגלות דבר שאינו כפי רצונו שכן זהו סתירה מיני' ובי' - כיון שכל זמן שדבר נעשה באופן ש"אינו כפי דיוקו" (ל' השיחה שם) אין זה אלא היפך רצונו.

~ כה ~

תשובה הלכתית בדיני עירוב חצירות

שאלה

באם מקלט רדיו, נק' מדברים שאינם נטלים בשבת מחמת איסור¹, שאסור לטלטלם אפי' צורך גופם ומקומם, שנא' שיש לבעה"ב תפיסת יד בדירתו שהשכיר לא' (עי' שו"ע אדה"ז סי' ש"ע סעי' ב²).

מענה

כל דבר שהוא יקר הערך ומלאכתו לאיסור ובעליו מקפידין שלא להשתמש בו שום תשמיש אחר מזה שלו הוא נועד, או כל דבר שאדם קובע לו מקום מחמת כובדו או ערכו הרב - כל אלה אין כל היתר לטלטלם.

לדוגמא: כלים העומדים לסחור בהם והוא מקפיד שלא להשתמש בהם לצורך עצמו, סכין מילה, מכונת כתיבה, מקלט רדיו, מצלמה ושאר מכשירים עדינים כו³. (שמירת שבת כהלכתה פי"ז סעי' ג⁴).

---

¹ אין כוונתו לסוג מוקצה - כלי שמלאכתו לאיסור, שכן מוקצה כעין זה מותר לטלטל לצורך גופו ולצורך מקומו, אלא כוונתו ל"איסור מוקצה בשבת" הכללי, והוא מלשון השו"ע בהל' עירוב חצרות - ראה בהערה הבאה.

² "בעל הבית שיש לו הרבה בתים בחצרו והשכירן לאחרים או שהשאלים הרי הם אסורים עליו בחצר כאילו היו בתים שלהם עד שיערבו. . ואם יש לו בכל אחד מהם דברים שאינם ניטלים בשבת מחמת איסור שאסור לטלטלם אפילו לצורך גופם או מקומם, כיון שלא סילק עצמו מבתים אלו מכל וכל אלא יש לו בהם תפיסת יד נעשה כאלו דר בהם ואין הדדים אוסרים עליו לפי שנעשו כולם כאורחים אצלו".

³ בשתי פסקאות אלו העתיק (קרוב ללשון) מדברי ה'שמירת שבת בהלכתה' בדיני מוקצה, שם מבואר להדיא שלמקלט רדיו יש דין מוקצה מחמת חסרון כים, אשר דינו להיות אסור בטלטול לצורך גופו או מקומו, וממילא מזה יובן בדיני עירוב חצירות, שאם לבעה"ב נשאר מקלט רדיו בבית המושכר או מושאל, אינו צריך לעשות עמהם עירוב.

⁴ ובמהדורות החדשות הוא בפ"כ סי"ט.

לע"נ

הרה"ח ר' מנחם זאב הלוי

ומ' אסתר

ובנם יוסף יצחק הלוי ע"ה

גרינגלאס